

Raportul Comisiei de anchetă privind fraudă bancară și devalizarea sistemului bancar din Republica Moldova

De la alegeri.md

Comisia parlamentară (/w/Parlamentul_Republicii_Moldova_de_legislatura_a_X-a) de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare a fost înființată la 10 iunie 2019 cu votul a 61 de deputați ai Coaliției de guvernare (/w/%C3%8En%C8%9Belegerea_politic%C4%83_temporar%C4%83_%C3%AEntre_ACUM_%C8%99i_PSRM), formată din Blocul “ACUM Platforma DA (/w/Platforma_Demnitare_%C8%99i_Adev%C4%83r) și PAS (/w/Partidul_Ac%C8%9Biune_%C8%99i_Solidaritate)” și Partidul Socialiștilor din Republica Moldova (/w/Partidul_Sociali%C8%99tilor_din_Republica_Moldova). Scopul Comisiei a fost aprecierea politică a acțiunilor/ inacțiunilor politicienilor și demnitarilor de stat (/w/Persoane_publice_din_Republica_Moldova) abilitați cu atribuții legale în domeniul financiar-bancar, care au favorizat demararea, organizarea și realizarea procesului de devalizare a sistemului bancar în perioada 2011–2015.

Parlamentul de legislatura a X-a (/w/Parlamentul_Republicii_Moldova_de_legislatura_a_X-a)

Comisia de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare

Înființată	10 iunie 2019
Raport finalizat	8 octombrie 2019 (http://parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=21a059ef-b34b-4ffc-ac89-cfb8eaaf34b5)
Raport votat	17 octombrie 2019
Membrii	Alexandru Slusari (/w/Alexandru_Slusari) (PDA), Vladimir Golovatiuc (/w/Vladimir_Golovatiuc) (PSRM), Lilian Carp (/w/Lilian_Carp) (PAS), Dumitru Alaiba (/w/Dumitru_Alaiba) (PAS), Adrian Lebedinschi (/w/Adrian_Lebedinschi) (PSRM)

Ședința Parlamentului din 17 octombrie 2019 (<https://www.youtube.com/watch?v=izAfPDoy7VM>)

Ședința Parlamentului Republicii Moldova 17.10.2019

fraudei

[1]

Art. 1. Se constituie Comisia de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare (în continuare – Comisie), în următoarea componență:

Președinte

Slusari Alexandru
(/w/Alexandru_Slusari)

Fracțiunea parlamentară “ACUM Platforma DA
(/w/Platforma_Demnitare_%C8%99i_Adev%C4%83r)”

Vicepreședinte

Golovatiuc Vladimir
(/w/Vladimir_Golovatiuc)

Fracțiunea parlamentară a Partidului Socialiștilor din Republica Moldova
(/w/Partidul_Sociali%C8%99tilor_din_Republica_Moldova)

Secretar

Carp Lilian (/w/Lilian_Carp)

Fracțiunea parlamentară “Partidul Acțiune și Solidaritate, Blocul ACUM
(/w/Partidul_Ac%C8%9Biune_%C8%99i_Solidaritate)”

Membri

Țurcan Vladimir
(/w/Vladimir_%C8%9Aurcan)

Fracțiunea parlamentară a Partidului Socialiștilor din Republica Moldova

Lebedinschi Adrian
(/w/Adrian_Lebedinschi)

Fracțiunea parlamentară a Partidului Socialiștilor din Republica Moldova

Alaiba Dumitru (/w/Dumitru_Alaiba)

Fracțiunea parlamentară “Partidul Acțiune și Solidaritate, Blocul ACUM”

–

Fracțiunea parlamentară a Partidului Democrat din Moldova
(/w/Partidul_Democrat_din_Moldova)

–

Fracțiunea parlamentară a Partidului Democrat din Moldova

–
 Frațiunea parlamentară “Partidul Șor”
 (/w/Partidul_%E2%80%9C%C8%98or%E2%80%9D).

Art. 2. Comisia va avea acces la redacția integrală a raportului Kroll 2.

Art. 3. Comisia va antrena în activitatea sa toate autoritățile statului responsabile, va audia părțile și persoanele implicate și va prezenta Parlamentului, în termen de 120 de zile, raportul cu privire la elucidarea circumstanțelor de fapt și de drept privind devalizarea sistemului bancar din Republica Moldova, începând cu data de 1 ianuarie 2010.

Art. 4. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

Notă informativă la proiectul de Hotărâre cu privire la constituirea Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare

Condiții ce au impus elaborarea actului. Problemele sectorului financiar, în general, și ale sectorului bancar, în particular, au fost acumulate pe parcursul anilor, indiferent de regimurile și partidele (/w/Lista_partidelor_politice_din_Republica_Moldova) aflate la guvernare (/w/Categorie:Coali%C8%9Bii_guvernamentale). Începând cu anul 2011, Republica Moldova s-a transformat într-o spălătorie regională de mijloace financiare de proveniență dubioasă, sectorul bancar fiind utilizat inclusiv pentru stoarcerea resurselor financiare din rezervele valutare ale Băncii Naționale a Moldovei (BNM) cu o convertire ulterioară a datoriilor și golurilor financiare în datorie de stat.

Fenomenul “furtului și spălătoriei miliardelor” este destul de cunoscut de către cetățeni, la nivelul majorității segmentelor sociale. Cu toate acestea guvernarea oligarhică nu a evitat de a pune pe umerii cetățenilor găurile financiare create, majorând semnificativ povara fiscală, cu excepția contribuțiilor de asistență socială. Reamintim doar cazul BEM, bancă deținută majoritar de către Stat, care este un exemplu clar de raider, devalizare și decapitalizare ale statului Republica Moldova, aplicate de câteva grupuri de interese. Dintr-o analiză succintă a etapelor spălătoriei și furturilor de miliarde, este foarte clar că acest fenomen a fost pregătit încă de la începutul anilor 2000, când pas cu pas au fost modificate un pachet de legi, de către Parlamentul Republicii Moldova, prin care au fost înlăturate multiple bariere reflectate în legislația fiscală, contravențională și penală. Ca efect, reamintim, că în rezultatul spălătoriei regionale de resurse financiare pe baza sistemului bancar și a sistemului judiciar din Moldova au fost spălate mijloace provenite din delapidări de fonduri bugetare din Rusia (cazul Magnitsky prin BEM, fapt confirmat în corespondența cu autoritățile Republicii Moldova), zeci de miliarde de dolari de proveniență dubioasă din Rusia prin intermediul unor bănci comerciale din Republica Moldova, asupra cărora sunt pornite investigații internaționale, inclusiv în SUA, privind spălări de bani, delapidări de fonduri care au aparținut atât persoanelor fizice, cât și celor juridice din străinătate.

Este foarte important să analizăm acțiunile sau inacțiunile mai multor demnitari (/w/Persoane_publice_din_Republica_Moldova) de stat în procesul depozitării statului de pachetul de control la BEM, modificării legislației benefice furturilor ulterioare și acordării garanțiilor de stat pentru cele 3 bănci devalizate fără aplicarea măsurilor de exigență.

Totodată, fenomenul fraudei bancare, începând cu 2014, generează datorii de stat enorme, prin intermediul transpunerii de către Guvern (/w/Guvernul_Republicii_Moldova) a datoriilor create pe umerii cetățenilor.

Câteva cifre ne demonstrează efectul negativ asupra fenomenului spălării și furtului de miliarde asupra volumului datoriilor de stat, precum și asupra securității economice și sociale ale statului. Convertirea a 13,34 miliarde lei în datorie de stat pentru următorii 25 de ani înseamnă:

- triplarea datoriei interne de stat de la 7,2 miliarde lei la începutul anului 2016, la peste 22 miliarde lei la finele anului 2016;
- costuri bugetare de stingere și deservire a celor 13,34 miliarde lei în sumă totală de 25 miliarde lei în următorii 25 de ani.

Reprezentanți ai societății civile remarcă faptul că, o mare parte de vină pentru furtul din sistemul bancar o poartă Guvernul Republicii Moldova, argumentate prin faptul că a acoperit pierderile suportate de BEM cu banii împrumutați din Banca Națională, demonstrând incapacitate de a valorifica finanțările externe. Opiniile experților din domeniu se referă la câteva căi prin care Guvernul a contribuit la furtul miliardului, prin faptul că

- i. a ascuns problemele din BEM,
- ii. au vândut o parte din acțiunile BEM, precum și
- iii. au emis scrisori de garanție, prin care au fost luate credite de la BNM pentru a acoperi pierderile suportate de BEM – operațiuni întreprinse în taină, fapt care a provocat și mai mult nemulțumirea cetățenilor.

Principalele prevederi ale proiectului. Conținutul proiectului de hotărâre se referă la patru articole prin care:

- i. se constituie Comisia de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare, cu o propunere inițială a componentei, cu
- ii. asigurarea accesului la redacția integrală a raportului Kroll 2 a membrilor acesteia;
- iii. Comisia de anchetă va antrena în activitatea sa toate autoritățile statului responsabile, va audia părțile și persoanele implicate și va prezenta Parlamentului (/w/Parlamentul_Republicii_Moldova_de_legislatura_a_X-a), în termen de 60 de zile, raportul cu privire la elucidarea circumstanțelor de fapt și de drept privind devalizarea sistemului bancar din Republica Moldova, începând de la perioada 2013, când statul a fost depozitat de pachetul de control asupra Băncii de Economie, precum și la rezultatele investigării fraudei bancare;
- iv. Hotărâre va intra în vigoare de la data adoptării/ emiterii acesteia.

Locul actului în sistemul legislației autohtone. Având la bază articolul 11 al Legii nr. 100 din 22.12.2017 cu privire la actele normative, Hotărârea Parlamentului cu privire la constituirea Comisiei de anchetă, urmează să legifereze activitatea unei Comisii speciale în cadrul Parlamentului Republicii Moldova, împuternicită să consolideze eforturile tuturor instituțiilor statului pentru elucidarea circumstanțelor

devalizării sistemului bancar din Republica Moldova, acțiuni care urmează să aducă rezultate concrete pentru identificarea celor vinovați de furtul miliardelor, dar și de punerea pe umerii cetățenilor miliardelor furate.

Efectul social-economic al proiectului. Aprobarea/ emiterea hotărârii cu privire la constituirea Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova va permite consolidarea eforturilor tuturor instituțiilor statului pentru identificarea persoanelor ce poartă vină atât pentru amplificarea fenomenului “furtului și spălătoriei miliardelor”, cât și pentru punerea pe umerii cetățenilor a poverilor fiscale ce urmează să compenseze găurile financiare formate la nivelul bugetului de stat, inclusiv destinate acoperirii datoriei de stat pentru următorii 25 ani, cu ulterioara sesizare a organelor de drept pentru tragerea la răspundere a acestora și recuperarea cotei maxime a banilor furați din disponibilitatea/ posesia statului Republica Moldova.

Hotărâre cu privire la Raportul Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare

Hotărârea Parlamentului nr. 143 din 17 octombrie 2019^[2]

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. Se ia act de Raportul, inclusiv concluziile, Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare.

Art. 2. Se recomandă Președintelui Parlamentului (/w/Pre%C8%99edinte_al_Parlamentului_Republicii_Moldova) constatarea eventualelor circumstanțe ce ar permite inițierea procedurii de revocare din funcție a viceguvernatorilor Băncii Naționale a Moldovei Ion Sturzu și Aureliu Cincilei.

Art. 3. Guvernul și Banca Națională a Moldovei, în termen de 60 de zile:

- a. vor examina oportunitatea desecretizării și publicării tuturor materialelor legate de devalizarea sistemului bancar, în măsura în care această desecretizare nu va prejudicia mersul anchetei;
- b. vor iniția semnarea acordurilor cu toate țările zone off-shore privind schimbul de informații fiscale;
- c. vor examina oportunitatea revizuirii Legii nr. 235/2016^[3] privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015.

Art. 4. Până la data de 1 aprilie 2020, Banca Națională a Moldovei va prezenta un raport privind legalitatea acordării, în perioada 2014–2015, a creditelor de urgență, asigurate cu garanții de stat, pentru Banca de Economii S.A., B.C. “Unibank” S.A. și B.C. “Banca Socială” S.A., precum și privind modalitatea de repartizare și de utilizare a mijloacelor bănești respective.

Art. 5. Se solicită Procuraturii Generale:

- a. examinarea cauzelor stagnerii, admisă de către Procuratura Anticorupție în perioada 2015–2019, în procedurile de investigare a procesului de devalizare a sistemului bancar;
- b. intensificarea colaborării cu serviciile speciale ale altor țări în vederea investigării fraudei bancare și recuperării mijloacelor sustrate, în special cu FBI;
- c. prezentarea către Parlament, în termen de 30 de zile, a unui raport privind investigarea devalizării sistemului bancar.

Art. 6. Raportul Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare se remite spre informare Guvernului, Băncii Naționale a Moldovei, Procuraturii Generale, Centrului Național Anticorupție și Serviciului de Informații și Securitate.

Art. 7. Controlul asupra executării prevederilor art. 3 și 4 din prezenta hotărâre va fi exercitat de Comisia economie, buget și finanțe.

Art. 8. Controlul asupra executării prevederilor art. 5 din prezenta hotărâre va fi exercitat de Comisia securitate națională, apărare și ordine publică.

Art. 9. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Adoptată cu 53 de voturi:

1. Dumitru Alaiba (/w/Dumitru_Alaiba)
2. Vlad Batrîncea (/w/Vlad_Batr%C3%AEncea)
3. Vasile Bolea (/w/Vasile_Bolea)
4. Petru Burduja
5. Lilian Carp (/w/Lilian_Carp)
6. Maria Ciobanu
7. Tatiana Cunețchi (/w/Tatiana_Cune%C8%9Bchi)
8. Alla Darovannaia
9. Alla Dolință (/w/Alla_Dolin%C8%9B%C4%83)
10. Petru Frunze
11. Corneliu Furculiță (/w/Corneliu_Furculi%C8%9B%C4%83)
12. Fiodor Gagauz (/w/Fiodor_Gagauz)
13. Doina Gherman (/w/Doina_Gherman)
14. Vladimir Golovatiuc (/w/Vladimir_Golovatiuc)

15. Zinaida Greceanii (/w/Zinaida_Grecean%C3%AEi)
16. Inga Grigoriu
17. Igor Grosu (/w/Igor_Grosu)
18. Ion Groza (/w/Ion_Groza)
19. Alexandru Jolnaci
20. Ivanna Koksai
21. Anatolie Labuneț
22. Adrian Lebedinschi (/w/Adrian_Lebedinschi)
23. Oleg Lipskii (/w/Oleg_Lipskii)
24. Sergiu Litvinenco
25. Irina Lozovan
26. Stela Macari
27. Radu Marian

28. Vladimir Mizdrenco
29. Chiril Moțpan
30. Radu Mudreac (/w/Radu_Mudreac)
31. Igor Munteanu
32. Oazu Nantoi
33. Grigore Novac (/w/Grigore_Novac)
34. Vladimir Odnostalco (/w/Vladimir_Odnostalco)
35. Gheorghii Para
36. Dan Perciun (/w/Dan_Perciun)
37. Alla Pilipețcaia (/w/Alla_Pilipe%C8%9Bcaia)
38. Dinu Pîngău
39. Mihai Popșoi (/w/Mihai_Pop%C8%99oi)
40. Adela Răileanu

41. Iurie Reniță
42. Veronica Roșca (/w/Veronica_Ro%C8%99ca)
43. Oleg Savva
44. Alexandru Slusari (/w/Alexandru_Slusari)
45. Arina Spătaru
46. Alexandr Suhodolski (/w/Alexandr_Suhodolski)
47. Chiril Tatarfi
48. Oleg Teterea
49. Bogdan Țirdea (/w/Bogdan_%C8%9A%C3%AErdea)
50. Alexandr Usatii
51. Gaik Vartanean
52. Liviu Vovc
53. Ivan Zabunov

Raportul

Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare

CA/46 nr. 120, 8 octombrie 2019

Preambul procedural

Comisia de anchetă a fost constituită prin Hotărârea Parlamentului nr. 46 din 10 iunie 2019 cu o componență numerică de 6 deputați. După depunerea mandatului de deputat de către domnul Vladimir Țurcan ([/w/Vladimir_%C8%9Aurcan](#)), componența Comisiei se reduce la 5 membri (deputați), și anume:

1. Alexandru Slusari ([/w/Alexandru_Slusari](#)) – președinte al Comisiei;
2. Vladimir Golovatiuc ([/w/Vladimir_Golovatiuc](#)) – vicepreședinte al Comisiei;
3. Lilian Carp ([/w/Lilian_Carp](#)) – secretar al Comisiei;
4. Dumitru Alaiba ([/w/Dumitru_Alaiba](#)) – membru al Comisiei;
5. Adrian Lebedinski ([/w/Adrian_Lebedinski](#)) – membru al Comisiei.

Scopul Comisiei a fost aprecierea politică a acțiunilor/ inacțiunilor politicianilor și demnitarilor de stat ([/w/Persoane_publice_din_Republica_Moldova](#)) abilitați cu atribuții legale în domeniul financiar-bancar, care au favorizat demararea, organizarea și realizarea procesului de devalizare a sistemului bancar în perioada 2011–2015.

În baza Hotărârii nr. 46 din 10 iunie 2019, cu modificarea ulterioară din 17 august 2019, pentru realizarea scopului și sarcinilor propuse a fost stabilit termenul de activitate a Comisiei de 120 de zile, inclusiv pentru prezentarea Raportului Comisiei. Membrii comisiei au aprobat prezentul Raport (<http://parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=21a059ef-b34b-4ffc-ac89-cfb8eaaf34b5>) prin vot unanim, în cadrul ședinței Comisiei din 7 octombrie, fapt reflectat verbal și stenograma numărul 20.

La realizarea scopului și sarcinilor propuse, Comisia a studiat următoarele documente:

- a. acte juridice cu referință la atacul raider asupra acționarilor BEM în anii 2011–2012 și tranzacționarea acțiunilor Băncii, inclusiv documentele obținute de la Veaceslav Platon;
- b. notele informative și documentele prezentate de Veaceslav Negruța;
- c. rapoarte de audit ale Băncii de Economii pentru perioada 2012–2014;
- d. documentele prezentate de Victor Barbăneagră;
- e. declarațiile în scris ale Alionei Stașevskaya – consilier al lui Veaceslav Platon;
- f. documentele prezentate de către Ministerul economiei și infrastructurii, precum și cele prezentate de către Agenția Proprietății Publice;
- g. notele informative în adresa conducerii țării, emise de CNA în perioada 2012–2015;
- h. notele informative emise și expediate de către SIS în perioada 2012–2015 în adresa conducerii țării;
- i. declarațiile și notele informative cu referință la situația în sistemul bancar al Republicii Moldova pentru anul 2013, înaintate de către Fondului Monetar Internațional și Banca Mondială;
- j. informații analitice și statistice, prezentate de către Banca Națională a Moldovei;
- k. procesele-verbale ale Comisiei parlamentare pentru economie, buget și finanțe din perioada martie–aprilie 2013;
- l. procesele-verbale și stenogramele ședințelor Comitetului Național privind Stabilitatea Financiară (CNSF) din perioada 2011–2014;
- m. raportul Comisiei de anchetă pentru examinarea modului de administrare a pachetului de acțiuni al statului deținut la Banca de Economii și a situației din domeniul financiar-bancar al Republicii Moldova, elaborat ca urmare a adoptării Hotărârii Parlamentului nr. 16 din 22 februarie 2013^[4];
- n. raportul Comisiei de anchetă pentru elucidarea situației pe piața financiară și valutară a Republicii Moldova, a măsurilor întreprinse pentru stabilizarea cursului de schimb al leului moldovenesc în raport cu monedele internaționale, a situației de la Banca de Economii, Banca Socială și Unibank, elaborat ca urmare a adoptării Hotărârii Parlamentului nr. 20 din 20 februarie 2015^[5] și stenogramele de audieri;
- o. sintezele generalizatoare ale Procuraturii Republicii Moldova privind rezultatele curente ale investigării procesului devalizării sistemului bancar;

- p. nota informativă prezentată de Mihail Gofman;
- q. nota informativă prezentată de Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (SPCSB);
- r. notele informative cu referință la situația în sectorul financiar-bancar în 2013–2014, înaintate de către partenerii de dezvoltare către instituțiile de stat abilitate;
- s. Raportul Kroll.

În perioada mandatului său de activitate Comisia a desfășurat 21 de ședințe de audieri, consemnate în procese verbale, în cadrul cărora au fost audiați:

1. Veaceslav Negruța – ministru al finanțelor în perioada 2009–2013;
2. Veaceslav Ioniță – președinte al Comisiei economie, buget și finanțe în perioada 2009–2014;
3. Valeriu Lazăr – ministru al economiei în perioada 2009–2014;
4. Dumitru Godoroja – viceministru al economiei în perioada 2013–2014, președinte al Comisiei pentru desfășurarea concursurilor comerciale și investiționale de privatizare a proprietății publice;
5. Victor Barbăneagră – viceministru al finanțelor în perioada 2010–2014;
6. Tudor Copaci – director al Agenției Proprietății Publice în perioada 2009–2013;
7. Angela Susanu – director adjunct al Agenției Proprietății Publice în anul 2013;
8. Victor Bodiu – președinte al Consiliului Băncii de Economii în perioada iunie 2012 – iunie 2013;
9. Dorin Drăguțanu – guvernator al Băncii Naționale în perioada 2009–2016;
10. Emma Tăbîrță – viceguvernator al Băncii Naționale în perioada 2008–2013;
11. Viorel Bîrcă – director executiv interimar al Băncii de Economii în perioada mai–decembrie 2014;
12. Igor Corman – președintele Parlamentului (/w/Pre%C8%99edinte_al_Parlamentului_Republicii_Moldova) în perioada 2013–2014;
13. Viorel Chetraru – director al CNA în perioada 2009–2016;
14. Mihai Balan – director al SIS în perioada 2012–2017;
15. Oleg Reidman (/w/Oleg_Reidman) – fost deputat în Parlament (/w/Parlamentul_Republicii_Moldova_de_legislatura_2014%E2%80%932018), președintele Comisiei de anchetă pentru examinarea modului de administrare a pachetului de acțiuni al statului deținut la Banca de Economii și a situației din domeniul financiar-bancar al Republicii Moldova.
16. Vladimir Vitiuc (/w/Vladimir_Vitiuc) – deputat în Parlament (/w/Parlamentul_Republicii_Moldova_de_legislatura_a_X-a);
17. Sergiu Sirbu (/w/Sergiu_S%C3%A8rbu) – deputat în Parlament;
18. Iurie Leancă (/w/Iurie_Leanc%C4%83) – prim-ministru (/w/Prim-ministru_al_Republicii_Moldova) în perioada 2013–2014;
19. Andrian Candu (/w/Andrian_Candu) – deputat în Parlament, ministru al economiei în perioada iulie–noiembrie 2014;
20. Veaceslav Platon – om de afaceri (audieri în Penitenciarul nr. 13);
21. Corneliu Gurin – procuror general în perioada 2013–2016.
22. Anatol Arapu – ministru al finanțelor în perioada 2013–2016;
23. Natalia Politov-Cangaș – președinte al B.C. “Victoriabank” S.A. în perioada 2011–2014;
24. Vlad Filat – prim-ministru în perioada 2009–2013 (audieri în Penitenciarul nr. 13)
25. Nina Dosca – vicepreședinte al Consiliului Administrativ Comisiei Naționale a Pieței Financiare în perioada 2013–2019
26. Ion Secieru – șef al Direcției monitorizare și control valutar al BNM în perioada 1998–2015.

1. Anii 2011–2012

1.1. Atacul raider

La 12 mai 2011, Rietel Limited – un off-shore necunoscut acționarilor BEM, a cerut Judecătoria din Căușeni (/w/Raionul_C%C4%83u%C8%99eni) să transfere acțiunile Băncii de Economii deținute de Zilena Com S.R.L. și Minerva S.R.L. în posesia Rietel Limited, în baza unor pretinse contracte de împrumuturi și garanții.

Cei doi acționarii ai BEM, Minerva S.R.L. și Zilena Com S.R.L., nu au avut niciodată relații cu Rietel Limited, nu au auzit de această companie, nu au semnat nici un fel de contract cu Rietel Limited sau Alexandru Dațco, iar materialele prezentate pot fi recunoscute și calificate ca fiind false. Acest lucru a fost confirmat în autodenunțul de către fostul judecător Victor Orîndaș.

Cu câteva zile mai târziu, la 16 mai 2011, Gheorghe Marchitan – judecător din cadrul Judecătoria Căușeni, acționând în mod secret față de acționarii legali, a emis o ordonanță prin care 8,52% de acțiuni BEM deținute de Zilena Com S.R.L. și 9,97% de acțiuni BEM deținute de Minerva S.R.L. au fost transferate în proprietatea Rietel Limited. De asemenea, judecătorul Marchitan a transmis către Rietel Limited și proprietatea asupra companiilor Zilena Com S.R.L. și Minerva S.R.L.

La 20 iunie 2011 executorul judecătoresc Oleg Ungureanu a pornit procedura de executare, despre care, iarăși, acționarii legali nu au fost informați.

La 12 iulie 2011 registratorul Registru-F a înregistrat acțiunile ca fiind deținute de off-shore-ul Rietel Limited. Imediat în ziua următoare, la 13 iulie 2011, prin încheierea judecătorului Garri Bivol de la Judecătoria Centru, acțiunile Rietel Limited au fost transferate către alt off-shore – Lectom Ltd, cu adresa juridică: Regatul Unit, Park Road, 84, Rosyth. Transferul a 3 840 000 de acțiuni ale BEM a fost efectuat prin aprobarea “tranzacției de împăcare” între reclamantul Pavel Țurcan, adică Rietel Limited, în persoana lui Alexandru Dațco, și “intervenientul” principal Lectom Ltd, în persoana lui Marian Lixandru. Patru zile mai târziu, compania Rietel Limited a fost lichidată. Conform informației operative a CNA, în spatele companiei respective se află Vladimir Plahotniuc (/w/Vlad_Plahotniuc).

În contextul celor argumentate mai sus, menționăm că această operațiune cu acțiunile BEM a fost parte a unui atac raider masiv, care s-a produs în anul 2011 în mai multe bănci comerciale și companii de asigurări, și care a generat o reacție dură a partenerilor externi, devenind subiectul dezbaterilor în Comitetul Național de Stabilitate Financiară și în Parlamentul RM (/w/Parlamentul_Republicii_Moldova_de_legislatura_2010%E2%80%932014). **Stenogramele ședințelor CNSF din perioada august 2011 – aprilie 2012 denotă că toate autoritățile statului au considerat atunci tranzacțiile menționate cu acțiunile BEM drept ilicite, care nu pot fi înregistrate.**

Doar după ce ambele decizii judecătorești au fost executate, la un termen de aproximativ o lună, în ziua de 23 august 2011 acționarii legali – Minerva S.R.L. și Zilena Com S.R.L., au constatat furtul acțiunilor realizat cu implicarea instanțelor judecătorești. În aceeași zi Zilena Com S.R.L. și Minerva S.R.L. au depus contestații împotriva Ordonanței judecătorești din 16 mai 2011.

La 24 august 2011, ca urmare a sesizării parvenite din partea acționarilor înșelați, Comisia Națională a Pieței Financiare decide să blocheze conturile noului acționar în registrul deținătorilor de valori mobiliare emise de B.C. Banca de Economii și să suspende orice operațiune cu aceste acțiuni până la încheierea examinării materialelor.

În pofida deciziei CNPF, compania Lectom și un acționar al BEM – întreprinderea Sisteme Informaționale Integrate S.R.L., care a fost și controlată de către compania lui Plahotniuc Finpro Systems Limited, solicită tendențios convocarea Adunării Generale Extraordinare a Acționarilor în vederea realegerii înainte de termen a membrilor Consiliului BEM. În contextul celor menționate, constatăm unele neclarități: de ce Consiliul Băncii a dat curs acestei solicitări, ca ulterior pe data de 10 ianuarie să adoptate decizia de convocare a Adunării Generale pentru 16 februarie 2012 și ca rezultat această Adunare Generală să nu se desfășoare din lipsă de cvorum?

În paralel cu evenimentele sus-menționate, conform afirmațiilor a trei persoane: Veaceslav Platon, Aliona Stașevskaya și Iurii Kontievski, a urmat tranzacție, efectuată pe ascuns, încheiată de către Vladimir Plahotniuc și Veaceslav Platon, în cadrul căreia au fost vândute 28,3422% acțiuni din BEM. Tranzacția respectivă a constituit doar o componentă a tranzacționării mai multor active ale lui Plahotniuc și ar fi avut două componente – una publică și una secretă. Tranzacția publică – încheiată în scris, a avut ca obiect declarat achiziționarea activelor nelitigioase, prețul total al contractului fiind de 75 milioane de dolari, obiectul căreia a fost achiziția de la societatea OTIV Prime Holding B.V. a 100% din valoarea capitalului social deținut de către societate OTIV Prime Financial B.V., aceasta din urmă deținând:

- 26,7525% din valoarea capitalului social al B.C. Victoriabank S.A. ;
- 81,7628% din valoarea capitalului social al societății de asigurări Victoria Asigurări S.R.L. ;
- 100% din valoarea capitalului social al societății Alfa-Engineering S.R.L.

Astfel, societatea olandeză OTIV Prime Holding B.V., înregistrată în Registrul Comerțului cu nr. 34108349, ocupă un rol extrem de important în sistemul financiar construit de Vladimir Plahotniuc. De menționat aici că Andrian Candu (/w/Andrian_Candu) deținea în puternicirea de reprezentare a societății OTIV Prime Holding B.V., inclusiv în cadrul încheierii acestei tranzacții. Conform clauzelor contractuale, denumirea OTIV Prime Financial B.V. a fost schimbată în Generashon Financial B.V.

Tranzacția secretă avea ca obiect achiziționarea activelor litigioase și trebuia să fie realizată prin numirea de administratori și emiterea unor autorizări în favoarea persoanelor apropiate lui Iurii Kontievski, respectiv:

- 6 633 996 acțiuni ale B.C. Banca de Economii S.A., care la momentul încheierii convenției constituiau 28,3422% din capitalul social al băncii cu drept de vot;
- 1 821 610 acțiuni B.C. Victoriabank S.A., care la momentul încheierii convenției constituiau 7,2864% din valoarea capitalului social al băncii;
- 3 866 669 acțiuni ASITO S.A., adică 83,1267% din valoarea capitalului social al societății de asigurări.

Cumpărătorul, Iurii Kontievski, urma să transfere 5 milioane de dolari, separat de suma anterior indicată a tranzacției principale, în contul unei societăți-terțe. Ulterior transferului sumei de 5 milioane de dolari, Vladimir Plahotniuc ar fi urmat să asigure dreptul de dispoziție al cumpărătorului asupra activelor disputate și, în mod subsecvent, să obțină o renunțare în scris la orice pretenții asupra acestora din partea foștilor proprietari.

În aceeași zi, simultan cu încheierea contractului, a fost încheiat și un acord Escrow între cele două părți anterior menționate, OTIV Prime Holding B.V. fiind reprezentată de această dată de Andrian Candu, iar B.C. Victoriabank S.A. fiind reprezentată de Corneliu Ghimpu și Ludmila Vangheli. Negocierile privind aspectele de ordin financiar au fost purtate la sediul central al B.C. Victoriabank S.A., la care au participat: din partea cumpărătorului – Iurii Kontievski personal și Aliona Stașevskaya, consilier al acestuia, din partea vânzătorului, Vladimir Andronachi (/w/Vladimir_Andronachi) și Serghei Iaralov – consilierii lui Vladimir Plahotniuc, iar din partea băncii, Natalia Politov-Cangaș – președinte al Comitetului de conducere.

La 5 decembrie 2011, conform solicitării lui Vladimir Plahotniuc, suma de 5 milioane de dolari a fost transferată în baza unui contract fictiv de furnizare a bunurilor, încheiat încă pe 12 iulie 2010 între societatea Ronida Invest LLP din Marea Britanie, în calitate de beneficiar, și societatea Kelway Trading S.A. – companie din Panama, care figurează în raportul Kroll.

Din cele afirmate de doamna Aliona Stașevskaya, în acea perioadă a fost o solicitare specială a lui Vladimir Plahotniuc pentru a ascunde o parte din bani de la organele fiscale din Elveția.

Toate plățile conforme tranzacției oficiale au fost efectuate în perioada 5–12 decembrie 2012 în cadrul unei scheme sofisticate cu participarea B.C. Victoriabank S.A. și Moldindconbank S.A., precum și a băncii elvețiene Banque de Commerce et de Placements din Geneva. Menționăm că valoarea de piață a celor 26,7525% din acțiunile B.C. Victoriabank S.A., conform estimărilor Bursei de Valori, a fost evaluată la aproximativ 30 mln. de dolari. Evident că acțiunile din companiile Victoria Asigurări și Alfa-Engineering nu valorau 45 mln. de dolari. Astfel, din unele constatări că în urma acestor tranzacții s-a făcut uz de metode indirecte, dar și studiind anumite acte juridice perfectate sincronizat, concluzionăm cu referință la tranzacțiile sus-menționate că, **tranzacția oficială a inclus și faza ascunsă de vânzare a altor active, inclusiv cele 28,54% de acțiuni din BEM.**

Acțiunile B.C. Banca de Economii S.A. au fost preluate de către societăți aflate sub controlul lui Iurii Kontievski: Yurengo UES CJSC, TopEnergAudit LLC, Energoremservice LLC și, respectiv, Dmitrovskaya Energy Company LLC, câte un pachet de 1 085 000 de acțiuni, reprezentând fiecare 4,6354% din totalul acțiunilor cu drept de vot. **Ultimele două companii figurează în dosarul Laundromat. Acest transfer a fost posibil în baza ordonanțelor Judecătorei economice de circumscripție nr. 2p/o-48/12 din 7 martie 2012, 2p/o-45/12 din 7 martie 2012 – emise de judecătorul Victor Orîndaș, 2p/o-44/12 din 12 martie 2012 și 2p/o-43/12 din 12 martie 2012 – emise de judecătorul Natalia Plugari.**

Managementul companiei Sisteme Informaționale Integrate S.R.L. din Republica Moldova a fost obținut prin achiziționarea unei participații de 100% la Finpro Systems Limited (Anglia și Țara Galilor), aceasta din urmă fiind singurul partener al companiei din Moldova.

Totuși, unele instituții ale statului relativ independente au continuat lupta împotriva atacului raider. Prin scrisoarea din 12 martie 2012, Sisteme Informaționale Integrate S.R.L. și compania Lectom Ltd – deținători a peste 25% din pachetul de acțiuni cu drept de vot, au informat alți acționari despre adoptarea deciziei din 9 martie 2012 privind convocarea repetată a Adunării Generale Extraordinare a Acționarilor Băncii de Economii S.A. pentru 13 aprilie 2012, ora 11:00.

Pentru a stopa convocarea ilegală a AGEA repetate, Ministerul finanțelor (în calitate de autoritate care exercită drepturi de acționar al Băncii de Economii S.A.) a înaintat la 9 aprilie 2012 o acțiune prin care a solicitat Judecătorei sectorului Centru să anuleze decizia acționarilor Sisteme Informaționale Integrate S.R.L. și ai companiei Lectom Ltd de a convoca AGEA repetată. În același context, cu privire la solicitarea din 27 martie 2012, Ministerul finanțelor a solicitat suplimentar confirmarea acțiunii înaintate prin emiterea unei încheieri de suspendare a executării deciziei din 9 martie 2012, puse în aplicare de acționarii minoritari ai Sisteme Informaționale Integrate S.R.L. și Lectom Ltd însă în situația creată rolul decisiv l-a jucat poziția lipsită de consecvență CNPF și a Băncii Naționale a Moldovei.

La 7 martie 2012 CNPF anulează propria decizie din 24 august 2011 referitor la blocarea conturilor noilor acționari. Iar BNM, deși inițial la 4 aprilie 2012 a blocat exercitarea dreptului de vot de către 4 companii ruse sub pretextul lipsei permisiunii prealabile, ulterior, din motive necunoscute și în pofida deciziei Comitetului Național de Stabilitate Financiară din 25 aprilie 2012, a permis deținerea acțiunilor în BEM ale companiilor Dmitrovskaya Energy Company LLC, TopEnergAudit LLC, Energoremservice LLC și Yurengo UES CJSC prin actele administrative din 27 aprilie 2012.

În final, la un interval de doar o zi, au avut loc două Adunări Generale Extraordinare ale Acționarilor Băncii de Economii S.A. Adunările au avut loc în incinta Casei Sindicatelor din strada 31 August 1989, iar în fața clădirii respective erau parcate mai multe autoturisme cu numere de înmatriculare din Ucraina și mișunau băieți “bine făcuți”. Ministrul finanțelor Veaceslav Negruța i-a solicitat lui Viorel Chetru, director al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și a Corupției, suportul și prezența colaboratorilor CCCEC la ședința acestor adunări, la care a participat și Mihail Gofman. La fel, pentru monitorizarea desfășurării Adunărilor Generale Extraordinare ale Acționarilor Băncii de Economii S.A. din 12 și 13 aprilie 2012, a fost solicitată prezența obligatorie a reprezentanților Ministerului economiei, Ministerului justiției, Băncii Naționale a Moldovei, Comisiei Naționale a Pieței Financiare. În una din pauzele Adunării, Victor Barbăneagră, viceministru al finanțelor, a fost abordat de Victor Berlinschi, reprezentantul noilor acționari ai BEM, care a sugerat că e cazul să se găsească “limbă comună” cu domnia sa și cu ministrul Negruța. Ca reacție la răspunsul lui Victor Barbăneagră, precum că nu ei nu vor întreține nici o discuție cu cei care vor să acapareze banca, Berlinschi a remarcat că în acest caz va discuta direct cu Vlad Filat.

Remarcăm că în perioada martie-mai 2012 prim-ministru (/w/Prim-ministru_al_Republicii_Moldova) în cadrul Comitetului Național de Stabilitate Financiară încerca să consolideze toate instituțiile abilitate ale statului în vederea neadmiterii atacului raider și critica dur poziția dlui Dorin Drăguțanu pentru faptul că cele patru companii rusești au fost admise în calitate de acționari BEM. **Mai mult ca atât, Vlad Filat la ședința CNSF din 7 mai 2012 a menționat că cineva vrea să periclitaze procesul privatizării BEM, coordonat cu FMI și Banca Mondială și dorește preluarea controlului asupra Băncii cu majorarea ulterioară a capitalului social fără participarea statului. Însă, după luna mai 2012 Guvernul (/w/Guvernul_Vlad_Filat_II) condus de Vlad Filat nu mai întreprinde măsuri de rezistență față de acest atac raider.**

Ca urmare, decizia Adunării Generale convocate de Ministerul finanțelor la 12 aprilie 2012 privind alegerea noului Consiliu BEM, ulterior a fost blocată în instanța de judecată. Toate acțiunile Ministerului finanțelor privind anularea tranzacțiilor recente cu acțiunile BEM au fost tergiversate de instanțele de judecată. Drept urmare, ținându-se cont de riscurile legate de lipsa de funcționalitate a Consiliului Băncii de Economii, Ministerul finanțelor, care rămăsese în acel moment singura redută în fața atacului raider, a acceptat noii acționari. La 8 iunie 2012 a avut loc următoarea Adunare Generală Extraordinară a Acționarilor BEM, la care a fost luată decizia de revocare a împuternicirilor Consiliului precedent și de realegere a unui nou Consiliu.

1.2. Activitatea BEM în perioada 2011–2012

Informația prezentată mai jos relevă clar faptul că până la 30 septembrie 2011 indicatorii care în principal reflectă calitatea portofoliului de credite nu au înregistrat tendințe de diminuare. Schimbarea esențială s-a produs după ce BNM prin decizia sa din 11 noiembrie 2011 a constatat existența relațiilor de afiliere dinte 2 grupuri de companii și a prescris reclasificarea creditelor acordate acestora. Conform regulilor de clasificare, întregului grup de persoane afiliate îi este atribuită cea mai joasă clasificare pe care o posedă măcar unul dintre debitorii din grup. Din totalul creditelor neperformante de 1,38 miliarde (conform situației din 31 decembrie 2012), 95% sau 1,31 miliarde au fost acordate până în luna noiembrie 2011, când BNM a făcut constatările în urma controlului efectuat în perioada august–septembrie 2011.

Evoluția creditelor neperformante în perioada 2010–2012

31.12.2009	376
31.03.2010	411
30.06.2010	395
30.09.2010	395

31.12.2010	285
31.03.2011	284
30.06.2011	254
30.09.2011	143
31.12.2011	913
31.03.2012	876
30.06.2012	1 115
30.09.2012	1 171
31.12.2012	1 380

Modul în care a fost gestionată situația din B.C. Investprivatbank S.A. a prejudiciat Banca de Economii S.A. Constatarea respectivă se conține și în **Hotărârea Curții de Conturi din 23 martie 2011**. Atât profitabilitatea, cât și capitalizarea Băncii de Economii au fost reduse din cauza implicării BEM în procesul de lichidare a B.C. Investprivatbank S.A. Începând cu luna octombrie 2010 problema legată de B.C. Investprivatbank S.A. s-a acutizat deoarece a început achitarea creditului în valoare de 590 mln. lei, luat de la BNM pentru achitarea depozitelor de la B.C. Investprivatbank S.A.

Creditul respectiv urma să fie achitat către BNM în tranșe trimestriale a câte 73,7 milioane lei din contul încasărilor primite de la vânzarea activelor B.C. Investprivatbank S.A., deoarece procesul de realizare a activelor B.C. Investprivatbank S.A. de către lichidatorul desemnat de către BNM se derula prea lent, la 1 octombrie 2010, BEM a fost impusă să achite din resursele proprii 8,8 mln. lei din prima tranșă de 73,7 mln. lei. La 3 ianuarie 2011 banca a achitat către BNM din resursele proprii deja 65,5 mln. lei din tranșa de 73,7 mln. lei. De asemenea, la 30 decembrie 2010, BNM a impus reclasificarea datoriei B.C. Investprivatbank S.A. în categoria Substandart, fapt care a generat efectuarea provizioanelor suplimentare în mărime de 150 mln. lei, suma respectivă fiind redusă din profitul băncii pentru anul 2010.

În perioada 2010–2011 BEM căuta soluții pentru intensificarea procesului de valorificare a activelor IPB oferind întreaga asistență posibilă lichidatorului, dar aceasta nu avea efectul scontat. În paralel, BNM insista pe preluarea de către BEM a activelor IPB, deși BEM se opunea acestei tranzacții din cauza unui eventual impact negativ: pe termen scurt din cauza provizioanelor majore iminente, iar pe termen lung din cauza probabilității pierderilor.

Temerile respective s-au confirmat pe deplin. Dacă Parlamentul Republicii Moldova nu ar fi adoptat la 30 septembrie 2011 Legea nr. 190 privind unele măsuri suplimentare de asigurare a stabilității financiare prin care statul și parțial băncile comerciale au preluat datoria B.C. Investprivatbank Bank S.A., impactul negativ al datoriei B.C. Investprivatbank S.A. asupra Băncii de Economii ar fi constituit suma de minus 437 milioane lei.

În continuare s-a desfășurat un scenariu tendențios cu referință la starea financiară a Băncii de Economii S.A. și problemele apărute parcă “din senin” la finele lunii ianuarie 2013, deși încă la începutul anului 2012 era cunoscut faptul că la 31 decembrie 2011 portofoliul creditelor neperformante de la această bancă era deja de 980 milioane lei. Printre altele, la data precedentă de raportare – 1 octombrie 2011, creditele neperformante constituiau doar 140 milioane lei, adică, la finele anului 2011, **creditele neperformante au crescut de 7 ori pe parcursul a doar unui trimestru!**

Evoluția este cel puțin ambiguă: ce s-a întâmplat totuși la Banca de Economii în ultimul trimestru al anului 2011 de a urmat o creștere atât de bruscă a creditelor neperformante? Singura explicație pertinentă este cea legată de intensificarea atacurilor raider pe filiera Băncii de Economii, atunci când “noii acționari” ai băncii (preluând ilegal acțiunile minoritarilor încă în luna iulie 2011) au început să promoveze alegerea unui nou consiliu al băncii. Motivul, care mai și distrăgea atenția de la modul prin care aceștia au devenit acționari, le era la îndemână: rezultatele constatate de BNM.

Apare întrebarea firească: cum au apărut sute de milioane de credite neperformante “peste noapte” la Banca de Economii și dacă acest lucru nu este o omisiune gravă din partea regulatorului care supune unui control foarte riguros băncile comerciale de cel puțin două ori pe an?

Afirmația precum că BNM are doar obligația de a sesiza organele de conducere ale băncii asupra problemelor depistate este îndoielnică odată ce chiar în art. 1 din Legea instituțiilor financiare nr. 550–XIII din 21.07.1995 este stipulat explicit că legea în cauză are ca obiect „headmiterea riscului excesiv în sistemul financiar, promovarea unui sector financiar puternic și competitiv”, iar unica instituție investită cu drepturi exclusive de a acorda licențe băncilor este Banca Națională.

Banca Națională este abilitată să întreprindă măsurile necesare în multiple cazuri, iar Parlamentul a lăsat lista acestora deschisă, permițând autorității de supraveghere bancară să intervină la discreție și în modul în care îl consideră necesar, ceea ce intră în contradicție cu toate principiile generale de funcționare a organelor statului și chiar a fost discutată la Curtea Constituțională. Însă CC a considerat că regulatorul bancar trebuie să aibă libertatea de a acționa, având în vedere valorile importante pe care Banca Națională este obligată să le protejeze. În acest context se cere clarificat modul în care au fost aplicate imputernicirile acordate prin lege în scopul protejării intereselor deponenților Băncii de Economii.

Deci, care au fost totuși pârghiile regulatorului care susține astăzi că a observat înaintea tuturor problemelor legate de acordarea creditelor? Învinuirile aduse Guvernului cu referință la admiterea managementului defectuos la BEM, sunt parțial pertinente, însă par a fi niște subterfugii pentru a distrage atenția publicului larg de la deficiențele în activitatea Băncii Naționale pe problema respectivă.

Deci, care au fost totuși pârghiile regulatorului care susține astăzi că a observat înaintea tuturor problemele legate de acordarea creditelor? Pe parcursul perioadei date Banca Națională a Moldovei nu a acționat în limitele oferite de legislația în vigoare. Au fost mai multe prevederi în legislație pe care BNM le-ar fi putut aplica, însă nu a făcut-o din motive neclare. Or, Legea prevede că Banca Națională este unicul organ cu competențe de evaluare a administratorilor băncilor și poate interveni ignorând intențiile și voința acționarilor care i-au desemnat, dacă consideră că un anumit administrator nu corespunde cerințelor de reputație, profesionalism, competență – cerințe, pe care tot Banca Națională le stabilește. În aceste scopuri, organul de supraveghere bancară deține un șir de instrumente (art. 38 din Legea instituțiilor financiare), care pot fi aplicate administratorilor băncii în cazuri generale precum: încălcarea de către bancă a legislației în vigoare, încălcarea obligațiilor fiduciare, angajarea în operațiuni riscante sau dubioase ori care periclitează interesele deponenților, raportarea întârziată sau eronată, și altele de acest fel.

Banca Națională poate aplica sancțiuni cum ar fi: avertizare, amendă, retragerea confirmării administratorului, precum și altele mai dure, în consecutivitate dorită, fără a fi obligată de a respecta o anumită gradualitate. La individualizarea sancțiunilor se ține seama de gravitatea încălcărilor comise, de caracterul repetat, inclusiv pentru comiterea încălcării pe parcursul a doi ani de la data constatării aceleiași categorii de încălcare, precum și de circumstanțele comiterii acestora.

Pe lângă toate acestea, Legea prevede ca în cazul contestării măsurilor și sancțiunilor impuse de Banca Națională, instanța de judecată nu se pronunță privind oportunitatea acestora, dar numai cu privire la legalitate. Un asemenea cadru legal generos nu doar permite aplicarea unor sancțiuni dure față de administratorii culpabili, ci chiar impune Banca Națională să o facă, pentru a nu admite ca activitatea riscantă sau ilegală a acestora să conducă la falimentul băncii și la contaminarea și periclitarea întregului sistem bancar.

Reacția organului de supraveghere la ilegalitățile comise repetat, dacă presupunem că a fost totuși constatată existența acestora, este cel puțin dubioasă. Or, pe parcursul perioadei 2009–2012 regulatorul bancar a efectuat 5 controale la Banca de Economii S.A. și, constatând anumite nereguli, a aplicat de 5 ori aceleași sancțiune blândă Președintelui băncii – **avertismentul!** Și asta pentru încălcări grave și repetate admise de președintele băncii.

Este suspect și procesul de desfășurare a controalelor la Banca de Economii. În momentul în care în cadrul controlului băncii sunt depistate încălcări, unele din ele destul de grave, organul de supraveghere bancară nu așteaptă jumătate de an pentru a aduce la cunoștință băncii aceste încălcări și pentru a întreprinde măsurile necesare de redresare a situației! Or, în cazul Băncii de Economii anume așa s-a și procedat: după controlul finalizat în ianuarie 2011, rezultatele acestuia i-au fost comunicate băncii abia în iunie, iar cele 5 luni de tăcere inadmisibilă a regulatorului, executivul a acordat noi credite și astfel banca își desfășura în continuare “activitatea” cu aprobarea tacită a Băncii Naționale. Abia în iunie 2011 Banca Națională a adoptat Hotărârea prin care a impus anumite măsuri Băncii de Economii și iarăși, doar a avertizat președintele băncii.

Remarcăm că în perioada 2011–2012 Guvernul, la recomandarea FMI și Băncii Mondiale, a avut un plan strategic pentru privatizarea BEM. Acest subiect foarte des se discuta în cadrul Comitetului Național de Stabilitate Financiară și BNM aparent susținea aceasta idee.

Comisia nu a identificat nici un argument pentru a justifica faptul că BNM nu a intervenit la timp în 2011–2012 cu măsuri mai dure în activitatea BEM în vederea soluționării problemelor depistate, deși Banca Națională afirmă că a constatat prima neregulile în august–septembrie 2011 și, respectiv, necesitatea recalificării mai multor credite acordate de BEM în categoria neperformantă (ceea ce, de altfel, a contribuit la creșterea vertiginoasă a ponderii creditelor respective). Mai mult decât atât, Comisia consideră că Banca Națională a avut un rol special și important în crearea unei panici artificiale în jurul Băncii de Economii în contextul evenimentelor ulterioare din anii 2013–2014. Este relevant că în cadrul audierilor chiar și Veaceslav Platon și-a exprimat opinia, că la 1 ianuarie 2012 creditele de aproximativ un miliard de lei clasificate drept neperformante în realitate erau acoperite cu gajuri reale în valoare de circa 0,5 mlrd. lei. La 20 decembrie 2011 în cadrul ședinței Comitetului Național de Stabilitate Financiară s-a constatat că Banca de Economii e lichidă și nu relevă prea mari riscuri. Totodată, este necesar de menționat că din iunie 2012 BEM practic a stopat procesul de creditare și conducerea băncii a pregătit un plan de capitalizare a entității.

Politica dubioasă a BNM în raport cu Banca de Economii a fost aplicată în paralel cu atacuri interminabile din partea acționarilor minoritari. În scurt timp după atacul raider, Veaceslav Platon controla prin diverse manipulări deja peste 39% din acțiunile BEM.

Pe parcursul anului 2012 acționarii minoritari au întreprins mai multe acțiuni pentru a obține pachetul de control al BEM. În acest context este relevant demersul din iulie 2012 în instanțele de judecată împotriva Statului cu solicitarea încasării unui “prejudiciu” în valoare de 1,2 miliarde lei în legătură cu Hotărârile Guvernului din 1998–1999, prin care statul și-a întors pachetul de control în Banca de Economii. Iar în august 2012 la Curtea Constituțională apare “din senin” sesizarea deputaților Reidman (/w/Oleg_Reidman), Sirbu (/w/Sergiu_S%C3%AERbu) și Vitiuc (/w/Vladimir_Vitiuc) prin care aceștia puneau la îndoială dreptul Statului de a fi acționar majoritar la BEM.

În același timp, este important să atenționăm că în 2011 situația la BEM s-a înrăutățit în urma unor acțiuni suspecte precum retragerea masivă și bine dirijată a mai multor agenți economici din BEM, în special a întreprinderilor de stat cu rulaje mari de lichidități, în special în perioada mai–iunie și stoparea deservirii creditelor de către un șir de agenți economici – în perioada octombrie–decembrie.

Conform celor expuse mai sus, Comisia a ajuns la concluzia că în perioada 2011–2012 au demarat pregătirile unui atac regizat asupra Băncii de Economii din partea grupării Plahotniuc–Platon cu scopul de a asigura pachetul de control asupra BEM. În realizarea acestor planuri au fost implicați Banca Națională, judecători și Comisia Națională a Pieței Financiare. Din a doua

jumătate a anului 2012 acest proces a decurs pe fundalul poziției total inerte a Guvernului Republicii Moldova în frunte cu Vlad Filat, deși procesele-verbale ale Comitetului Național de Stabilitate Financiară din 2012 denotă faptul că dânsul cunoștea planuri privind preluarea controlului asupra Băncii prin intermediul majorării capitalului social fără participarea statului.

1.3. Preluarea de către Ilan Șor a controlului asupra B.C. Unibank S.A. (în continuare Unibank)

Conform raportului Kroll, din 2007 până în august 2012, Unibank se afla în proprietatea Vienna Capital Partners Unternehmensberatungs AG cu sediul în Austria. La 17 august 2012, toate acțiunile băncii au fost vândute și transferate către 21 acționari noi, fiecare cu o participație cuprinsă între 4,5% și 4,99%. Un acționar care deținea o participație de cel puțin 5% era clasificat drept acționar important, achiziția fiind condiționată de aprobarea formală a BNM. Prin urmare, acest proces, sub aspect schematic, a reprezentat un circuit.

Etapa de evaluare a identificat că acest grup de 21 de acționari aparent deținea acțiuni în calitate de nominalizați din numele unui beneficiar confidențial și că fluxul de fonduri pentru achiziționarea acțiunilor a parvenit dintr-un șir de conturi bancare letone, multe dintre ele ale UK Limited Partnership. La momentul respectiv nu erau disponibile suficiente informații pentru a urmări aceste fonduri. În fazele ulterioare de investigație Kroll a obținut declarații cu privire la conturile a numeroase companii aflate în relaționare deținute la două bănci Letone și a urmărit sursa fondurilor acționarilor în măsura posibilităților.

Kroll a extins analiza din etapa de evaluare și a identificat 3,1 milioane de dolari USD (în fonduri din conturile deținute la două bănci rusești în numele companiilor sau persoanelor fizice aflate în legătură cu Grupul Șor (/w/Ilan_%C8%98or)) și 11,3 milioane de dolari USD (din împrumuturile de la cele trei bănci) ca sursă inițială de fonduri pentru aceste achiziții de acțiuni. Adițional, Kroll a identificat 2,1 milioane dolari USD utilizate pentru finanțarea achiziției de acțiuni provenite de la companiile Grupului Șor cu conturi la alte bănci din Moldova. Ca și în cazul transferului și disipării fondurilor detaliate la alt punct din acest raport, au fost folosite numeroase conturi intermediare pentru a fuziona și a stratifica fonduri, pentru a masca adevărata origine a fondurilor.

Detaliile privind achizițiile de acțiuni care au fost finanțate prin acest canal și fluxurile de fonduri aferente sunt prezentate în Raportul detaliat. Este un exemplu tipic, potrivit experților Kroll, de combinare de fonduri provenite de la companiile Grupului Șor la alte bănci din Moldova și companii ale Grupului Șor sau de la părți afiliate la bănci rusești înainte ca acestea să fie amestecate și transferate prin conturi multiple la bănci letone ca să ajungă în cele din urmă pe contul unui acționar de la Unibank în preajma datei în care a devenit acționar al acestei bănci.

Din câte cunoaște Comisia, procurările respective au avut loc cu multiple încălcări, în urma cărora este pornit dosar penal de către Procuratura inclusiv împotriva unor deputați ai Parlamentului de legislatură actuală (/w/Parlamentul_Republicii_Moldova_de_legislatura_a_X-a).

2. Anul 2013

2.1. Schimbarea acționarilor la BEM

Comisia nu a reușit să elucideze plenar toate circumstanțele înstrăinării acțiunilor în BEM de către grupul lui Platon, precum și să identifice toți participanții la negocieri. Totuși, este evident că în perioada 7 noiembrie 2012 – 18 iunie 2013, cele 39,1941% din acțiunile BEM ce se aflau în posesia a 7 acționari, care de facto constituia cota de acțiuni controlate de Veaceslav Platon, au fost transmise prin diferite tranzacții următoarelor companii: Garant-Grup S.A., Carmondean Development Ltd, Wall Trend Ltd, Tintel Project Ltd, Klassika Asigurări S.A., Calteco Prim S.R.L. și Vladox Grup S.R.L. În compania Sisteme Informaționale Integrate s-a schimbat asociatul, care controla în totalitate această entitate.

De menționat, că mai multe persoane implicate în proces, evidențiază rolul important al lui Vladimir Plahotniuc (/w/Vlad_Plahotniuc) în cadrul negocierilor pe acest subiect. Aliona Stașevskaya – consilier al lui Veaceslav Platon, este sigură că acțiunile au fost procurate de către Vladimir Plahotniuc, menționând că inițial subiectul a fost abordat de Ilan Șor (/w/Ilan_%C8%98or).

Acesta a anunțat că intenționează să procure aceste acțiuni în numele lui Vlad Filat, care nu poate discuta acest subiect personal în virtutea funcției de prim-ministru (/w/Prim-ministru_al_Republicii_Moldova) pe care o deține. În noiembrie–decembrie 2012 Șor a achitat primele tranșe, motivând echipei lui Platon că Filat momentan nu dispune de surse libere. Însă, în primăvara 2013, Aliona Stașevskaya a aflat de la Veaceslav Platon, că Vladimir Plahotniuc nu este mulțumit de faptul că Vlad Filat va controla BEM și intenționează să intervină în această tranzacție. Conform spuselor Alionei Stașevskaya, după mai multe întâlniri în oficiul B.C. Victoriabank S.A. s-a decis returnul tranzacției și achiziționarea acestor companii de către Vladimir Plahotniuc.

Rezumând versiunea lui Veaceslav Platon, menționăm că acesta pune accent pe faptul că în procesul negocierilor cu Șor a intervenit Plahotniuc, care a insistat că cele 28,54% din acțiuni să fie vândute în decembrie 2011 companiilor lui Platon la preț redus și că e cazul să fie achitat prețul real al acestora. Din cuvintele lui Platon reiese cu după multiple negocieri și presiuni el a acceptat tranzacția. Astfel Șor ar fi achitat 30 mln. dolari pentru 39,1941% de acțiuni BEM, 20 mln. dolari dintre care au ajuns pe conturile companiilor lui Plahotniuc. Totuși, nici Aliona Stașevskaya și nici Veaceslav Platon nu au prezentat probe scrise în susținerea acestor afirmații. Totodată, menționăm că anume în perioada iunie–decembrie 2013 consilierul ministrului economiei a fost Serghei Iaralov, iar Comisia deține dovezi concludente precum că toate operațiunile privind preluarea controlului de către grupul Șor asupra BEM au fost coordonate cu acesta, dânsul fiind la curent cu toate acțiunile.

2.2. Preluarea controlului de către Ilan Șor asupra B.C. Banca Socială S.A. (în continuare Banca Socială)

În luna mai 2013, prin intermediul unui grup de persoane fizice, rezidente ale Ucrainei, pachetul majoritar al Băncii Sociale deținut de către companiile gestionate de către foști conducători ai Băncii Sociale a fost preluat. Mijloacele bănești proveneau din 2 surse:

1. credite bancare eliberate de Banca Socială și transferate în conturile ABLV Bank (Letonia) companiilor off-shore din grupul Șor;
2. transferuri din conturile companiilor off-shore din grupul Platon, ulterior rambursate cu mijloacele financiare de la BEM și Unibank.

Ca urmare a vânzării a peste 50% din capitalul acționar al băncii în perioada mai–iunie 2013, acționariatul Băncii Sociale s-a schimbat semnificativ fără ca vre-un acționar să dețină peste 5%. Acești noi acționari constau din companii moldovenești, și persoane fizice printre care moldoveni, ruși și ucraineni, aflându-se în legături stabile între ei.

2.3. Atacul mediatico-financiar

Începând cu ianuarie 2013 a fost pornit un atac mediatic împotriva Băncii de Economii S.A. cu implicarea unor experți și politicieni. În mai multe surse mass-media au apărut comentarii isterice privind starea deplorabilă financiară a BEM-ului. Mai mulți deponenți au început să-și retragă depozitele. Din cauza panicii create și isterizării subiectului BEM în perioada ianuarie–februarie 2013 din bancă au fost retrase depozite în valoare de circa 900 mln. lei. Menționăm că acest lucru se producea concomitent cu schimbarea acționarilor Băncii.

Totodată, de la 1 ianuarie 2013, BNM introduce norme care prevăd un capital minim normativ impus băncilor comerciale de cel puțin 13 mln. euro (în Uniunea Europeană CMN pentru obținerea unei licențe de activitate în domeniul bancar este de doar 5 milioane euro, iar în Moldova până la majorarea din 1 ianuarie 2013 CMN era deja de circa 9 milioane euro). Remarcabil este faptul că această majorare nu afecta nici o bancă cu excepția BEM.

La propunerea Ministerului finanțelor, la 7 martie 2013 Guvernul (/w/Guvernul_Vlad_Filat_II) aprobă câteva modificări la Legea Bugetului care prevăd capitalizarea BEM cu 200 mln. lei (cu ideea că cu încă 155 mln. lei vor veni acționari minoritari), însă această decizie a fost blocată în Parlament (/w/Parlamentul_Republicii_Moldova_de_legislatura_2010%E2%80%932014) de Comisia economie, buget și finanțe. De fapt, chestiunea nu a fost inclusă în ordinea de zi niciodată. Pentru capitalizarea Băncii din contul banilor bugetari, eficientizarea managementului BEM și privatizarea ulterioară pledau reprezentanții Fondului Monetar Internațional și ai Băncii Mondiale.

La 25 martie 2013 are loc Adunarea Generală Extraordinară a Acționarilor Băncii de Economii, la care s-a încercat soluționarea majorării capitalului social al Băncii, însă acționarii minoritari au blocat această decizie de capitalizare a BEM-ului cu 355 mln. lei.

2.4. Comisia parlamentară de anchetă (Comisia Reidman)

La 22 februarie 2013 prin Hotărârea Parlamentului nr. 16 a fost creată Comisia de anchetă pentru examinarea modului de administrare a pachetului de acțiuni al statului deținut la Banca de Economii și a situației din domeniul financiar-bancar al Republicii Moldova, prezidată de deputatul Oleg Reidman (/w/Oleg_Reidman).

Adnotăm că pe parcursul activității de circa 4 luni, această Comisie nu a examinat deloc situația din domeniul financiar-bancar al Republicii Moldova și nu s-a pronunțat în Raportul ei referitor la activitatea BEM în anul 2012.

La 21 iunie 2013 Parlamentul Republicii Moldova ia act de Raportul final (<http://parlament.md/LegislationDocument.aspx?Id=2c7b85fe-5b04-4a52-97f0-67536716549a>) al Comisiei de anchetă, fără să-l aprobe. Acest document conține analiza corectitudinii managementului BEM în perioada 2010–2012 și multiple recomandări privind îmbunătățirea administrării Băncii, precum și alte recomandări ce țin de modificarea legislației privind evaluarea gajului. În final, autorii Raportului menționează că au fost discutate 3 variante “teoretic posibile” de depășire a situației insuficienței capitalului Băncii de Economii, una dintre care prevedea cedarea de către stat a pachetului de control asupra Băncii, celelalte două variante fiind absolut nerealizabile. Subiectul capitalizării BEM nu a fost menționat în acest document, chiar dacă peste doi ani, în cadrul dezbaterilor altei Comisiei de anchetă, președintele Comisiei Oleg Reidman și-a exprimat opinia că în 2013 pentru destinderea crizei ar fi fost suficientă alocarea din buget a 200 mln. lei. Oricum, niciuna din cele trei variante nu a fost inclusă în Hotărârea Parlamentului nr. 152 din 21 iunie 2013 cu titlu de măsuri obligatorii pentru Guvern. Iar Raportul propriu zis a fost remis Guvernului (/w/Guvernul_Iurie_Leanc%C4%83) și Băncii Naționale fără a se fi indicat scopul exact al expedierii.

2.5. Cedarea pachetului de control din partea statului

Nu am găsit nicio decizie oficială a Guvernului privind cedarea pachetului de control la BEM. După audierile funcționarilor guvernamentali abilitați, Comisia a conchis că a avut loc o ședința de lucru cu participarea prim-ministrului Iurie Leancă (/w/Iurie_Leanc%C4%83) și a lui Valeriu Lazăr, ministru al economiei, la care a fost decis neoficial ca Guvernul să cedeze pachetul de control indicat în raportul Comisiei Reidman.

Această decizie nu a fost consultată pe larg cu societatea civilă și mediul de experți. Nu a fost solicitată opinia FMI și BM. A fost ignorată poziția Ministerului finanțelor, care era categoric împotriva acestui scenariu. De fapt, a fost selectată varianta plasării unei emisiunii suplimentare a acțiunilor fără participarea statului, ceea ce de fapt înseamnă transmiterea gratuită a bunurilor statului. Relatăm că în conformitate cu art. 14 din Legea privind administrarea și deținerea proprietății publice transmiterea cu titlu gratuit a bunurilor proprietate publică se efectuează în cazul:

- trecerii acestor bunuri dintr-un domeniu al proprietății publice în altul, în condițiile legislației privind proprietatea publică;
- trecerii întreprinderilor de stat/municipale, subdiviziunilor acestora, bunurilor distinct proprietate a statului în proprietatea unității administrativ-teritoriale și invers;
- trecerii întreprinderilor de stat/municipale, subdiviziunilor acestora, bunurilor distinct proprietate a statului sau a unității administrativ-teritoriale din subordinea unei autorități publice în subordinea altei autorități publice;
- în alte cazuri expres prevăzute de legislație.

Drept paravan pentru realizarea acestei scheme obscure a fost aleasă Comisia pentru desfășurarea concursurilor comerciale și investiționale de privatizare a proprietății publice, în care au fost incluși demnitarii de rangul doi și anume:

1. Dumitru Godoroja – viceministru al economiei, președinte al Comisiei;
2. Angela Susanu – director-adjunct al Agenției Proprietății Publice;
3. Eduard Bănăruș – secretar general adjunct al Guvernului;
4. Victor Barbăneagră – viceministru al finanțelor;
5. Vladimir Grosu – viceministru al justiției;
6. Viorel Guțu – viceministru al agriculturii și industriei alimentare;

7. Vitalie Tarlev – viceministru al tehnologiei informației și comunicațiilor;
8. Anatolie Zolotcov – viceministru al dezvoltării regionale și construcțiilor;
9. Vladimir Cebotari (/w/Vladimir_Cebotari) – viceministru al transporturilor și infrastructurii drumurilor;
10. Lazăr Chirică – viceministru al mediului;
11. Igor Grosu (/w/Igor_Grosu) – viceministru al educației;
12. Octavian Grama – viceministru al sănătății;
13. Sergiu Sainciuc – viceministru al muncii, protecției sociale și familiei;
14. Ștefan Crigan – director general adjunct al Agenției Relații Funciare și Cadastru;
15. Ion Platon – director general adjunct al Agenției Moldsilva;
16. Adrian Cucer – director general adjunct al Agenției Turismului;
17. Dorina Cebotorean – șef al Direcției privatizare, Agenția Proprietății Publice, secretar al Comisiei fără drept de vot.

Reținem că Comisia respectivă a fost creată încă pe data de 30.07.2008 ca Anexă la Hotărârea Guvernului nr. 919 cu privire la organizarea și desfășurarea concursurilor comerciale și investiționale de privatizare a proprietății publice și actualizată prin Hotărârea Guvernului nr. 424 din 27.06.2013.

Actualizarea componenței a avut loc după ce Guvernul RM aprobă în grabă, la 21 iunie 2013 Hotărârea nr. 414 pentru aprobarea Regulamentului privind atragerea investițiilor în societățile comerciale cu capital public sau public-privat – eveniment se produs în aceeași zi cu dezbaterea în Parlament pe marginea Raportului Comisiei Reidman. Pct. 8 din prezenta Hotărâre delegă atribuții Comisiei respective pentru selectarea investitorilor privați și organizarea concursurilor.

Important să reținem că Regulamentul, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 919 din 30.08.2008 prevede că pe de o parte reprezentanții autorităților centrale de specialitate sunt obligați să participe la lucrările Comisiei în cazurile de privatizare a obiectelor aflate în administrarea lor. Pe de altă parte, același Regulament indică că ședințele Comisiei sunt deliberative, dacă la ele participă cel puțin 2/3 din membrii desemnați. Aceeași normă se conține și în Regulamentului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 414 din 21 iunie 2013.

Remarcăm că la nici o ședință a Comisiei de concurs în luna iulie, la care au fost luate decizii privind soluționarea problemei Băncii de Economii, nu au asistat 2/3 din membrii desemnați.

Însă, anume această entitate cu statut neclar, având concursul Băncii Naționale din Moldova, a asigurat în foarte scurt timp la nivel decizional cedarea de către stat a pachetului de control în urma unei emisii suplimentare a acțiunilor în Banca de Economii, la care au subscris doar acționarii minoritari.

Mai mulți membri ai acestei Comisii au fost audiați în cadrul Comisiei de anchetă actuale. Toți membrii Comisiei la care facem referință mai sus, și-au motivat decizia prin faptul că dânsii s-au condus de raportul Comisiei Reidman, chiar dacă juridic din acest Raport nu derivă nici o obligațiune juridică pentru Guvern. Unii din cei audiați au subliniat, că acest subiect a fost discutat în cadrul unei ședințe de lucru cu prim-ministru Iurie Leancă, iar conducerea executivului le-a sugerat membrilor Comisiei să se conducă de Raportul Reidman. Din declarațiile lui Victor Barbăneagră, ex-vice-ministru al finanțelor, care s-a opus acestei decizii, la un moment dat în dezbateri s-a implicat liderul PLDM (/w/Partidul_Liberal_Democrat_din_Moldova) Vlad Filat, care îl convingea că altă soluție decât cedarea pachetului de control nu există.

Tot la 21 iunie 2013 apare Raportul misiunii echipei Băncii Mondiale pentru sectorul financiar, care recomandă: „autoritățile ar trebui... să ajungă de urgență la un consens politic pentru recapitalizarea condusă de stat a BEM”.

La 25 iunie 2013, la încheierea vizitei în Republica Moldova, a fost emisă Declarația FMI: „Pentru reabilitarea BEM, se impune o recapitalizare substanțială a băncii, urmată de măsuri de consolidare a managementului acestei instituții, cu privatizarea ulterioară în cadrul unui proces deschis și transparent”.

În perioada 21 iunie – 2 iulie 2013 a fost declanșată o campanie concertată de mediatizare a opțiunii impuse de Comisia Reidman, sugerându-se soluția “corectă” la care ar trebui să recurgă Guvernul. Iar pe 28 iunie 2013, imediat după publicarea Raportului Comisiei Reidman, acționarii minoritari prezintă “oferta”, datată cu 27 iunie 2013, pentru expulzarea statului din cadrul acționarilor majoritari ai BEM prin emisiunea suplimentară fără participarea statului. Acest lucru se produce doar la trei luni după ce aceiași acționari au blocat încercarea capitalizării Băncii în măsură proporțională din partea tuturor acționarilor. Este vorba de companiile Sisteme Informaționale Integrate S.R.L., Garant-Grup S.A., Carmondean Development Ltd, Wall Trend Ltd, Tintel Project Ltd, Klassika Asigurări S.A., Calteco Prim S.R.L. și Vladox Grup S.R.L.

Pe 27 iunie 2013, ministrul economiei Valeriu Lazăr emite o scrisoare, în care menționează că consideră oportun majorarea capitalului social al Băncii de Economii.

La 2 iulie 2013 ministrul finanțelor expediază o scrisoare secretă în adresa Guvernului cu solicitarea de a convoca de urgență CNSF, la care să fie luate deciziile necesare pentru asigurarea unei recapitalizări conduse de către stat la BEM. Nu a urmat nicio reacție.

Toată luna iulie 2013 Comisia de concurs a activat intens, fiind asistată plenar de Banca Națională și conducerea BEM, care susțin, cel puțin oficial, ideea emisiunii suplimentare fără participarea statului. În grabă s-a făcut un studiu de fezabilitate, care trebuia să confirme necesitatea cedării pachetului de control din partea statului.

La 12 iulie 2013 are loc Adunarea Generală Extraordinară a BEM, după lucrările căreia statul rămâne doar cu 2 din 5 reprezentanți în Consiliu, încă fiind majoritar cu 56,1%. Victor Bodiș, care propunea anterior un plan de capitalizare a Băncii de Economii din bani bugetari cu folosirea dividendelor de la Banca Națională, a fost demis și substituit cu Mihai Hîncu, care nu reprezenta statul.

La 15 iulie 2013 Agenția Proprietăților Publice din subordinea Ministerului economiei își exprimă acordul privind majorarea capitalului social al BEM printr-o emisiune suplimentară închisă de acțiuni contra mijloacelor bănești, cu păstrarea obligatorie în proprietatea Statului a pachetului de acțiuni de blocaj (cel puțin 33,3(3)% + 1 acțiune), în conformitate cu hotărârea Comisiei de concurs. În aceeași zi Consiliul de Administrare al BEM ia decizia de a convoca la 2 august Adunarea Generală Extraordinară prin corespondență pe subiectul „cu privire la majorarea capitalului social al BEM prin efectuarea emisiunii suplimentare închise de acțiuni”.

La 29 iulie 2013 CNA prezintă prim-ministrului, președintelui (/w/Pre%C8%99edintele_Republicii_Moldova) și procurorului general o notă informativă, în care face referință la date operative care demonstrează că achitarea emisiunii, alocarea creditului subordonat și procurarea creditelor neperformante la BEM din partea acționarilor minoritari vor avea loc din mijloacele proprii ale Băncii de Economii, eliberate anterior prin credite fictive și nu vor conduce în final la dezvoltarea băncii, ci urmăresc scopul de a scoate activele din BEM. O notă cu conținut similar a fost expediată de către SIS în adresa președintelui Parlamentului (/w/Pre%C8%99edinte_al_Parlamentului_Republicii_Moldova) pe data de 8 august 2013.

La 30 iulie 2013 Ministerul finanțelor trimite Comisiei de concurs scrisoarea, în care este arătată poziția vis-a-vis de tentativa de scoatere a Statului din rolul de acționar majoritar la BEM. Se solicită o decizie a Guvernului în acest sens.

La 1 august 2013 un grup minoritar de acționari semnează cu reprezentanții statului un fel de acord prin care își asumă să capitalizeze BEM după emisiunea specială prin atragerea unui credit subordonat și procurarea creditelor neperformante în sumă totală de 900 milioane lei. Printre semnatori sunt cel puțin 3 firme off-shore.

La 2 august 2013 Adunarea Generală Extraordinară decide asupra majorării capitalului BEM fără participarea Statului, adică Statul pierde de jure, cu votul reprezentanților Statului, pachetul majoritar în favoarea unui grup minoritar de acționari.

Pe 29 august 2013 este ziua limită pentru subscrierea la acțiunile emise. Statul nu participă la subscriere, iar alți minoritari sunt lipsiți de posibilitatea de a subscrie.

Subscriu doar "minoritarii" – semnatori ai așa-numitului Acord din 1 august 2013. Remarcăm că potrivit informației operative a CNA și SIS, expuse în mai multe note informative pe parcursul anului 2013, o bună parte din mijloacele financiare investite în Banca de Economii întru executarea Acordului din 1 august 2013 au fost mijloace proprii ale băncii, eliberate prin credite fictive. Iar investigația Procuraturii Generale induce suspiciuni rezonabile că toată suma destinată emisiunii suplimentare, acordării creditului subordonat și procurarea creditelor neperformante, care constituie 50 milioane dolari SUA, provine din plasamentele interbancare efectuate de către BEM în contul corespondent al Gazprombank din Federația Rusă.

În contextul celor relatate mai sus, Comisia de Anchetă consideră că acțiunile/ inacțiunile mai multor persoane de demnitate publică în anul 2013, inclusiv a fostului prim-ministru Iurie Leancă și ministru al economiei Valeriu Lazăr au avut repercusiuni grave și pot fi calificate ca abuz și neglijența în serviciu.

2.6. Situația financiară la cele trei bănci în 2013

La 12 martie 2013 Banca de Economii semnează un contract cu societatea Roseau Alliance LLP, cu reședința în Marea Britanie, înregistrată la 16.03.2012 și lichidată la 15.12.2015, privind procurarea portofoliului de credite problematice de la BEM în valoarea de 1,34 miliarde lei. Conform informației de la SIS, această companie a fost gestionată de Ilan Șor. Remarcăm faptul că în cadrul identificării soluțiilor pentru Banca de Economii tranzacția menționată nu a fost luată în calcul, deși în cadrul discuțiilor la Comisia de concurs referitoare la eventuala pierdere a pachetului de control din partea statului Banca Națională și conducerea BEM au indicat cifra de un miliard de lei ca sumă necesară pentru capitalizarea Băncii.

Apare suspiciunea mai mult decât rezonabilă referitoare la acest contract. De ce era nevoie de emisiunea suplimentară și înțelegerea cu acționarii minoritari asupra creditului subordonat și procurarea creditelor neperformante după preluarea pachetului de control, dacă aceasta soluție a fost deja identificată în februarie 2013? Oare se știa din start că acest acord cu Roseau Alliance LLP este unul fictiv?

Investigațiile efectuate de Procuratură au constatat că acest contract cu Roseau Alliance LLP a fost executat prin schema "carusel", iar mijloacele bănești utilizate la cesionarea creditelor neperformante proveneau din 2 surse:

1. credite bancare ilegale eliberate de BEM și transferate în contul din ABLV Bank (Letonia) a companiilor off-shore din grupul Șor;
2. transferuri din conturile companiilor off-shore din grupul Platon, ulterior rambursate cu mijloacele financiare de la Banca de Economii și Unibank.

Mai mult ca atât, către Banca de Economii au fost transferate doar cele 10% din suma creanțelor procurate.

Menționăm că noiembrie 2014 acest contract cu Roseau Alliance LLP a fost reziliat de către BEM, dar după ce a apărut încă o datorie artificială a băncii.

La 11 decembrie 2013 CNA a prezentat prim-ministrului Iurie Leancă un raport detaliat privind situația operativă în sistemul bancar pentru anul 2013. Conform situației la 1 noiembrie 2013, grupul concentrat al omului de afaceri Ilan Șor, 140 de societăți deschise pe persoane afiliate sau fotbalști CF "Milsami" a primit credite în sumă totală exorbitantă de 3,0 miliarde lei, tipul de asigurare fiind calificat ca suspect (drepturi de fidejusiune, cesionare, instrumente de datorie, acțiunile altor bănci, depozite bancare etc.). Conform informației din raportul Kroll această cifră era, de facto, și mai mare: 373 milioane dolari USD. La eliberarea creditelor menționate mai sus (și nu numai a acestora) au fost identificate un șir de încălcări și raportări eronate contrar Reglementărilor BNM, fapt ce a condus la raportarea incorectă a capitalului normativ total și identificarea persoanelor afiliate băncilor.

În mod separat, urmare a tipurilor de gaj, s-a constatat, că la Unibank cota creditelor fără asigurare sau asigurate doar cu fidejusiune sau cesiune era extrem de alarmantă și constituia 43% din portofoliul integral de credite acordate de către bancă. Valoarea monetară a cotei respective, raportată la întreg sistem bancar autohton, constituia 13% pe sistem.

La fel Unibank nu dispunea de lichiditate (10 la sută), fapt ce supunea instituția respectivă unui risc sporit de falimentare. De menționat, că media suficienței capitalului ponderat la risc pe sistemul bancar se menține la un nivel înalt în mărime de 23%, norma fiind până 16%.

Oficial Banca de Economii a obținut un profit de 17,9 mln. lei, însă acesta este trucat prin plasamentele interbancare, ajustarea indicatorilor care acționează în grup, transmiterea portofoliului de credite nefavorabil companiei Roseau Alliance LLP (fondată la 16 martie 2012), a cărei valoare se estimează la 1,0 miliarde lei. La fel, în bilanțul BEM se specifică, că banca dispune de 4,7 miliarde lei în numerar sau echivalente în numerar, fapt ce trezește suspiciuni privind existența acestora.

S-a remarcat faptul, că creditele interbancare nete curente până la o lună ocupă la Unibank și Banca de Economii cea mai mare pondere din activele lichide, care la 1 noiembrie 2013 a constituit corespunzător 73,8% și 70,2%. Straniu este faptul, că Unibank atrăgea împrumuturi pe termen mai mare de 30 zile și plasa resursele atrase la termen mai mic de 30 zile. Unibank avea o politică investițională riscantă, care putea să afecteze stabilitatea la Banca Socială dar și la Banca de Economii, care la rândul lor produceau efecte asupra situației financiare a întregului sector bancar autohton.

În scopul supravegherii prudentiale și atenuării impactului negativ asupra segmentului bancar al unei eventuale situații de criză, la 1 noiembrie 2013 a fost efectuată “testarea la stres” a fiecărei bănci, grupe de bănci și a sistemului bancar integral. Poziția oficială a BNM indica, că conform evaluărilor efectuate prin intermediul “testării la stres”, în general, sistemul bancar are capacitatea de a absorbi efectele negative ale șocurilor considerate drept scenarii de criză.

În opinia CNA, însă, realitatea era cu totul alta. Mai multe bănci nu au putut reacționa elementar la diverse influențe din cauza lipsei mijloacelor financiare și au fost foarte sensibile la efectuarea următoarelor scenarii de stres:

1. riscul de credit direct;
2. riscul de credit indirect indus de riscul ratei de schimb valutar;
3. riscul combinat de credit, al ratei de schimb valutar și al ratei dobânzii;
4. riscul de lichiditate;
5. riscul de credit cu privire la creditele acordate pentru imobil, construcție și dezvoltare și creditele de consum și în condițiile diminuării veniturilor din transferurile remitențelor.

Astfel, drept concluzii și măsuri de remediere au fost propuse:

1. Inițierea unui audit extern la Banca de Economii cu asigurarea accesului și prezentarea informației veridice pentru stabilirea stării reale de lucruri la această bancă.
2. Evaluarea reală a întregului sistem bancar și a fiecărei bănci în parte de către organul abilitat cu reglementarea activității bancare (Banca Națională a Moldovei) cu dezvăluirea tuturor neconcordanțelor, încălcărilor și înaintarea propunerilor concrete de remediere a situației.
3. Inițierea investigațiilor la Banca de Economii, Unibank, Banca Socială și Alef-Bank din Federația Rusă în vederea stabilirii circuitului real al mijloacelor financiare utilizate prin conturile acestora de tip *nostro*, *loro*, alte conturi de regularizare ale băncilor în corelație cu cele corespondente, etc., precum și stabilirea provenienței acestora pentru a exclude implicarea sistemului financiar-bancar autohton în scheme dubioase.
4. Acordarea asistenței BNM, ca organ de supraveghere, în elucidarea unor aspecte ce țin de activitatea în sectorul bancar și bănci.

La toate cele trei bănci situația a fost recunoscută drept extrem de vulnerabilă: acordarea mai multor credite dubioase, încălcări multiple ale normelor prudentiale ale BNM, retragerea masivă a depozitelor persoanelor fizice și amplasarea acestora în băncile de peste hotare. Cu referire la Banca de Economii, a fost specificat că concluziile auditului internațional și independent Grant Thornton Audit sunt perfect valabile: indicatorii rapoartelor și bilanțului la Banca de Economii nu reflectă situația financiară reală a băncii.

3. Anul 2014

3.1. Situația financiară la cele trei bănci în perioada ianuarie–octombrie 2014

În această perioadă situația la BEM, Unibank și Banca Socială se agravează semnificativ. Conform estimărilor raportului Kroll, în primele 10 luni, valoarea totală a împrumuturilor noi acordate companiilor grupului Șor a constituit 504 mln de dolari.

Analiza celor de la Kroll a evidențiat faptul că un număr mare de documente cu referire la acordarea împrumuturilor de către cele trei bănci din Moldova a dispărut în circumstanțe dubioase, cu puțin înainte ca băncile să fie plasate sub administrare specială la 28 noiembrie 2014. O camionetă exploatată de o companie afiliată Grupului Șor, care transporta fișierele BEM la arhivă, a fost, potrivit personalului BEM, furată și ulterior incendiată.

Prelucrarea și analiza datelor electronice a demonstrat că unele persoane din cadrul celor trei bănci au încercat să șteargă fișierele electronice legate de acordarea împrumuturilor și alte informații interne sau că această documentație nu a fost păstrată pe calculatoarele locale. Cu toate acestea, cu ajutorul analizei criminalistice, Kroll a reușit să identifice fragmente din documentația relevantă care s-au păstrat pe calculatoare și în poșta electronică. Acest efort, împreună cu interviurile efectuate la fața locului, a contribuit la înțelegerea proceselor și metodelor care stăteau la baza acordării împrumuturilor și ne-a permis să determinăm în ce măsură managementul băncilor era conștient sau a fost implicat în creșterea semnificativă a volumului de credite acordate în această perioadă.

După cum se menționează în raportul Kroll, angajații intervievați au declarat că ei credeau că își îndeplineau sarcinile conform cerințelor, deși au atras atenția asupra riscurilor aferente în observațiile lor prezentate Consiliului BEM. Documentația electronică examinată a demonstrat că membrii departamentului de creditare au intensificat semnalarea riscurilor semnificative asociate conducerii de vârf a băncii.

Se poate presupune că conducerea superioară și Consiliul de administrație a ignorat în mod repetat astfel de avertismente și chiar a continuat să acorde împrumuturi. La o examinare a documentației electronice obținute de la cele trei bănci s-a depistat că pe parcursul anului 2014 angajații implicați în procesul de emitere a creditelor, în special departamentele de creditare, la BEM și Banca Socială comunicau prin e-mail cu reprezentanții cererilor de credit, adresa de poșta electronică a cărora conținea extensia “@sorholding.com”. În ciuda acestui fapt, angajații BEM au declarat, că nu bănuiau că aceste companii erau deținute în mod legal de domnul Șor (/w/llan_%C8%98or), precum nu era evident nici că acești reprezentanți erau, de asemenea, proprietarii companiilor ce solicitau împrumuturi.

Viorel Bîrcă, directorul executiv interimar al BEM în perioada respectivă, a subliniat la audieri că din iulie 2014 a refuzat să semneze orice document pentru creditare. La acest refuz Ilan Șor a reacționat calm și doar a solicitat ca toate documentele pentru creditare să parvină la el urgent după procedura simplificată. De aici încolo toate documentele pentru acordarea împrumuturilor au fost semnate de trei membri ai Consiliului BEM din cei cinci desemnați: Ilan Șor, Ivan Ursu și Stanislav Budza.

Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor al CNA a efectuat, în limitele competenței deținute și prin prisma Legii 190–XVI din 26.07.2007 “Cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului”, analiza expunerilor interbancare mai mari de 30 mln lei la 31 iulie 2014, precum și a altor activități financiar-bancare purtând un risc înalt de suspiciune în spălarea banilor desfășurate de “Banca de Economii” S.A., B.C. “Unibank” S.A. și B.C. “Banca Socială” S.A. Această analiză detaliată a fost prezentată pe data de 28 august 2014 prim-ministrului (/w/Prim-ministru_al_Republicii_Moldova) Iurie Leancă (/w/Iurie_Leanc%C4%83).

Organul abilitat a constatat că conform informațiilor Băncii Naționale la data de 31 iulie 2014, suma totală a expunerilor cu risc efectuate de către Banca de Economii, Unibank și Banca Socială a constituit 4 073,5 mln. lei, care reprezentau mijloace financiare neacoperite sau diferența dintre plasamentele brute (7 573 mln. lei) și nete (3 499,5 mln. lei) în instituțiile financiare din Federația Rusă.

Conform datelor BNM privind expunerile interbancare la situația din 31 iulie 2014, plasările efectuate de bănci variau între 14–60 zile. La fel flotantă era și rata dobânzii, oscilând între 0 și 4–5%.

Contrar acestui fapt, Banca de Economii, Unibank și Banca Socială, atrăgeau depozite de la persoane fizice cu rata dobânzii ce varia între 7–8%, cu plasarea ulterioară a acestor mijloace financiare în băncile rusești cu rating scăzut (Metrobank, Alef-Bank, Interprombank) cu o rată de 0–4–5%, estimând pierderi premeditate. Era evident că cele trei bănci efectuează tranzacții lipsite de sens economic și acționează concertat în vederea falimentării entităților, supunând riscului întregul sistem financiar-bancar. Însă Banca Națională, în pofida atribuțiilor, nu a încercat să intervină în acest proces.

Din audierile fostului ministru al finanțelor, a dlui Anatol Arapu, Comisia a realizat că în acea perioadă FMI și Banca Mondială de nenumărate ori propunea Băncii Naționale să introducă administrarea specială în cele trei bănci, însă propunerile respective au fost ignorate.

Depozitele atrase de la populație și instituțiile financiare din Federația Rusă au generat acordarea creditelor societăților comerciale administrate de persoane interpușe, care parțial transferau aceste sume în off-shoruri în baza unor contracte fictive, cu scop de ridicare ulterioară a numerarului. Conform estimărilor agenției Kroll este vorba despre un grup mare de companii moldovenești, care acționau în mod concertat și au fost legate de Ilan Șor. Acest grup a fost format din cel puțin 77 de societăți, care dețineau conturi la cele trei bănci din Moldova. În afară de acest grup, printre companiile creditate prin această schemă se regăsesc și câteva întreprinderi administrate de fostul prim-ministru Vlad Filat.

3.2. Garanțiile de stat

Degradarea situației în sectorul financiar-bancar se producea în anul 2014 pe fundalul informării exhaustive de către CNA și SIS a conducerii țării despre agravarea semnificativă a problemelor sectorului, neimplicării Băncii Naționale și pasivității Guvernului (/w/Guvernul_Iurie_Leanc%C4%83). Prim-ministrul Iurie Leancă a convocat pe parcursul anului 2014 peste 20 de ședințe ale Comitetului Național de Stabilitate Financiară, în cadrul cărora s-au făcut doar constatări sterile ale situației. Toate deciziile CNSF se rezumau la solicitarea de la Banca Națională și diferite ministere să inițieze modificări în legislație pentru a nu admite probleme pe viitor, pe când simultan era în plină desfășurare un proces evident de devalizare a sistemului financiar-bancar.

La fel, nu s-au implicat nici organele de drept abilitate. Chiar după ce a făcut o analiză pertinentă a situației, în nota informativă din 28 august 2014 CNA propune să impună cele trei bănci să întoarcă plasamentele din instituțiile financiare din Federația Rusă și elaborarea unui plan de intervenție urgentă din partea autorităților statului pentru atenuarea impactului unei crize pe piața financiară. Toate instituțiile statului în perioada 2013–2014 au ales să stea în expectativă și au așteptat docil distrugerea celor trei bănci.

La 25 septembrie 2014 Guvernul Leancă, prin angajarea răspunderii politice, modifică Legea cu privire la Banca Națională, Legea instituțiilor financiare, Legea cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat. Rectificările respective i-au oferit Guvernului (/w/Guvernul_Republicii_Moldova) dreptul să emită fără aprobarea de către Parlament (/w/Parlamentul_Republicii_Moldova), în situații de criză financiară sistemică sau de pericol al apariției acesteia, valori mobiliare de stat pentru capitalizarea băncilor, precum și valori mobiliare de stat sau garanții de stat pentru garantarea creditelor de urgență acordate băncilor de Banca Națională a Moldovei. Proiectul a fost însoțit de o notă informativă foarte succintă fără explicația conținutului problemei.

La începutul lunii noiembrie 2014 la Reședința de stat a avut loc o ședință într-un cerc restrâns de persoane (Nicolae Timofti, Iurie Leancă, Igor Corman, Vlad Plahotniuc (/w/Vlad_Plahotniuc), Vlad Filat, Dorin Drăguțanu și Ion Păduraru). Din informația celor audiați, Vlad Plahotniuc a fost promotorul acordării cât mai rapide a garanțiilor de stat pentru alocarea de către Banca Națională a creditului de urgență celor trei bănci.

La ședința secretă din 7 noiembrie 2014 Comitetul Național de Stabilitate Financiară constată pericolul apariției unei crize financiare sistemice și propune Guvernului acordarea unei garanții de stat de până la 9,5 mlrd lei. Atenționăm că CNSF este un organ consultativ, care nu are nici o atribuție în privința constatării crizei financiare sau a pericolului apariției acesteia. Potrivit informației prezentate de BNM, cele trei bănci practic nu dispun de lichidități.

La 13 noiembrie 2014, Guvernul aprobă o Hotărâre secretă (cu nr. 938) cu privire la asigurarea stabilității macroeconomice în contextul conjuncturii regionale. Documentul emis prevedea următoarele:

1. În temeiul art. 3 alin. (1) lit. f), art. 3 alin. (2), art. 27 lit. c) și art. 351 alin. (1) din Legea nr. 419–XVI din 22 decembrie 2006 cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat, cu modificările și completările ulterioare, și în baza procesului-verbal nr. 2 din 7 noiembrie 2014 al ședinței Comitetului Național de Stabilitate Financiară, se acceptă propunerea Comitetului Național de Stabilitate Financiară de acordare, în caz de necesitate, de către Banca Națională a Moldovei băncilor licențiate, a creditelor de urgență în sumă de până la 9 500 milioane lei, în vederea asigurării stabilității sistemului financiar și de emitere a garanției (garanțiilor) de stat pentru garantarea creditelor de urgență acordate de Banca Națională a Moldovei.

2. **Ministerul finanțelor** va elibera, în numele Guvernului, garanția (garanțiile) de stat sus-menționată, în termen de cel mult 2 zile lucrătoare de la data emiterii prezentei hotărâri, care va produce efectele juridice de la data instituirii de către Banca Națională a Moldovei a administrării speciale asupra băncilor, în conformitate cu art. 374 al Legii instituțiilor financiare nr. 550–XIII din 21 iulie 1995.
3. Garanția de stat va fi substituită cu valori mobiliare de stat emise de Ministerul finanțelor în termen de până la 4 luni din data de la care produce efecte juridice garanția.
4. Valorile mobiliare de stat menționate la pct. 3 sunt emise pentru situații de criză financiară sistemică sau de pericol al apariției acesteia, pentru garantarea creditelor de urgență, acordate de Banca Națională a Moldovei, astfel cum sunt definite conform prevederilor art. 351 alin. (3) și (4) din Legea nr. 419–XVI din 22 decembrie 2006 cu privire la datoria publică, garanțiile de stat și recreditarea de stat, cu modificările și completările ulterioare.
5. Condițiile de emiterie a valorilor mobiliare de stat vor fi stabilite de Ministerul finanțelor de comun acord cu Banca Națională a Moldovei.
6. Creditele de urgență acordate de Banca Națională a Moldovei și garantate de Guvernul Republicii Moldova vor fi utilizate de către administratorii speciali ai băncilor pentru a restitui, în caz de necesitate:
 - a. mijloacele persoanelor fizice;
 - b. creanțele aferente împrumuturilor obținute de la Guvern cu scop de recreditare;
 - c. creanțele aferente împrumuturilor de la organizații financiare internaționale;
 - d. mijloacele **Companiei Naționale de Asigurări în Medicină** și a **Casei Naționale de Asigurări Sociale**;
 - e. mijloacele unităților de implementare a proiectelor investiționale din granturi și credite externe;
 - f. mijloacele speciale și fondurile speciale ale instituțiilor publice finanțate din bugetul de stat;
 - g. mijloacele bugetelor unităților administrativ-teritoriale;
 - h. mijloacele misiunilor diplomatice, oficiilor consulare, altor reprezentanțe oficiale ale statelor străine acreditate în Republica Moldova, organizațiilor internaționale constituite conform tratatelor internaționale care beneficiază de imunități și privilegii diplomatice sau consulare și a reprezentanțelor organizațiilor internaționale acreditate în Republica Moldova;
 - i. mijloacele întreprinderilor de stat (municipale) și societăților comerciale în care statul deține cel puțin 25% din capitalul social;
 - j. creanțele creditorilor băncilor privind plata salariilor, pensiilor, a pensiilor de întreținere, burselor, indemnizațiilor sociale, în limitele stabilite de administratorul special;
 - k. mijloacele societăților comerciale cu capital privat, întreprinderilor individuale, executorilor judecătorești, notarilor, avocaților și administratorilor insolvențabilității;
 - l. mijloacele instituțiilor financiare rezidente.
7. Ministerul finanțelor va crea, în comun cu Banca Națională a Moldovei, **Ministerul economiei**, **Ministerul afacerilor interne**, **Serviciul de Informații și Securitate** și **Centrul Național Anticorupție** o Comisie specială în scopul analizei soldurilor din conturile persoanelor fizice și juridice cu capital privat, inclusiv societăților comerciale în care statul deține sub 25% din capitalul social deschise în bănci, cu excepția instituțiilor financiare rezidente, care depășesc cumulativ suma de 500 mii lei, pentru a stabili în termen de 2 luni din data de la care garanția de stat produce efecte juridice, lista persoanelor fizice, a persoanelor juridice și a întreprinderilor individuale care sunt persoane afiliate băncilor, în conformitate cu definiția din art. 3 al Legii instituțiilor financiare nr. 550–XIII din 21 iulie 1995, precum și conformarea acestora la prevederile legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Comisia specială poate implica orice altă instituție publică în activitatea sa, precum ar fi **Inspectoratul Fiscal Principal de Stat**, **Camera Înregistrării de Stat** etc.
8. Garanția de stat nu acoperă mijloacele persoanelor fizice și juridice care au fost identificate ca și afiliate băncilor sau/și neconforme legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, conform pct. 7 din prezenta hotărâre, creanțele instituțiilor financiare nerezidente și altor creanțe.
9. Mijloacele persoanelor fizice în valoare ce depășește cumulativ suma de 500 mii lei pentru fiecare deponent, cu excepția mijloacelor persoanelor afiliate băncilor sau/și neconforme legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, stabilite conform pct. 7, vor putea fi restituite prin utilizarea creditelor de urgență garantate de Guvernul Republicii Moldova, conform pct. 1 din prezenta hotărâre, în termen de până la 3 luni de la acordarea creditelor de urgență.

Remarcăm câteva aspecte extrem de importante:

- a. **Guvernul nu a anunțat oficial criza financiară sau pericolul apariției acestei crize, încălcând legislația.**
- b. **La ședința executivului nu a fost discutată necesitatea introducerii imediate a administrației speciale la cele trei bănci.**
- c. **Hotărârea nr. 938 nu a stabilit prioritățile la restituirea mijloacelor financiare din cele trei bănci din banii creditului de urgență.**
- d. **Prevederile ce țin de Comisia abilitată de a lua deciziile de restituire a mijloacelor financiare sunt foarte vagi, iar componența acesteia nu a fost stabilită imediat.**

Totodată subliniem că în cadrul Guvernului a fost **Andrian Candu (/w/Andrian_Candu)**, atunci ministru al economiei, care insistă și încerca să-i convingă pe toți participanții că există filtre la acordarea banilor din creditele de urgență și nu vor avea loc abuzuri.

Comisia reține că garanțiile de stat au fost emise de către Ministerul finanțelor peste 6 zile de la data aprobării prezentei Hotărâri (nu în 2 zile), iar administrarea special a fost introdusă în BEM și Banca Socială doar la 27 noiembrie 2014, la Banca Socială la 28 noiembrie 2014, iar la Unibank – la 30 decembrie 2014.

3.3. Situația în cele trei bănci la 1–26 noiembrie 2014

Luna noiembrie 2014 a fost culminantă în ceea ce privește fraudă bancară. Toate cele trei bănci vizate și-au pus drept scop concentrarea tuturor resurselor financiare posibile pentru sustragerea ulterioară a acestora din bănci. În afară de depozite de la persoanele fizice, cele trei bănci au atras miliarde de lei în calitate de împrumuturi/ plasamente interbancare din alte bănci-rezidente și nerezidente. Doar BEM a atras 8,9 mlrd lei de la băncile Agroidbank, Moldindconbank și Banca Socială, precum și 3,4 mlrd. lei de la băncile din Federația Rusă. În plus Unibank și Banca Socială au făcut mai multe plasamente la BEM pentru a-i extinde baza de creditare.

În interviurile realizate de Kroll, un reprezentant al conducerii Unibank a declarat, că indicațiile de a plasa toate fondurile primite din rambursările împrumuturilor pe depozit la BEM au fost primite direct de la Consiliul de administrație al băncii. Conducerea superioară de la cele trei bănci a declarat că negocierile pentru depozitele interbancare mari au fost gestionate de către Consiliul respectiv și managerii nu au discutat în mod regulat cu contrapărțile lor despre depozitele interbancare de la celelalte bănci.

Comisia a examinat diverse versiuni privind cifra exactă de bani extrași din BEM, Unibank și Banca Socială în noiembrie 2014. Potrivit estimărilor Kroll în acea perioadă companiilor grupului Șor le-au fost acordate împrumuturi noi în valoare totală de 1,0 miliarde dolari SUA, în principal de la BEM și Banca Socială. Procuratura estimează această sumă la 12,5 mlrd lei. Conform informației oficiale ale Băncii Naționale doar în perioada 7–27 noiembrie cele trei bănci, pretinse falimentate, au acordat doar persoanelor juridice creditele în suma aproximativă 25,5 mlrd. lei.

Potrivit angajaților BEM intervievați de către Kroll, conducerea băncii i-a instruit verbal zilnic în vederea executării emiterii împrumuturilor specifice. În ceea ce privește acordarea de împrumuturi pentru clienți în noiembrie 2014 la BEM, toți angajații BEM intervievați au declarat că ei au urmat procedurile standard în vigoare, executând sarcinile prevăzute de funcția lor și îndeplinind instrucțiunile conducerii BEM și ale Consiliul BEM.

Angajații intervievați au declarat că emiterea împrumuturilor necesita procesarea și contribuția a patru departamente din cadrul BEM: de creditare, trezorerie, operațiuni externe și contabilitate. Fiecare departament se baza pe documentele semnate de Consiliul BEM pentru îndeplinirea sarcinilor lor. Deși departamentele interacționau între ele și făceau schimb de informații cu privire la emiterea împrumuturilor, personalul nu contesta informațiile furnizate și se baza pe informațiile oferite de departamentele respective.

Documentele examinate de Kroll au confirmat declarațiile făcute de angajați. Comunicarea internă din cadrul BEM indică faptul că conducerea superioară a fost conștientă de creșterea masivă a activității de creditare, care avea loc în interiorul băncii. În repetate rânduri, angajații BEM din departamentele de creditare sau trezorerie au transmis informații către conducerea băncii cu privire la împrumuturile care se acordau. Într-un șir de situații comunicarea internă a inclus recomandări și avertismente prezentate de angajații BEM asupra faptului că sporirea bruscă a împrumuturilor poate influența stabilitatea financiară a instituției. Angajații au mai informat conducerea că un șir de cereri de împrumut erau perfectate incomplet și lipseau un șir de documente. În setul de date electronice examinate nu au fost identificate răspunsuri din partea conducerii superioare, ceea ce corespunde cu reclamațiile personalului făcute pe parcursul interviurilor. Potrivit reclamațiilor, indicațiile au fost mai curând verbale decât în scris și că îngrijorările angajaților erau ignorate în mod constant.

Angajații BEM, la fel, au declarat în cadrul interviurilor cu Kroll că în noiembrie 2014 toate deciziile de aprobare a împrumuturilor cu suma de peste un milion de lei, care în valută însemnau circa 70 mii dolari SUA, au fost luate numai de către Consiliul BEM. Ei au afirmat că acest proces a fost implementat conform instrucțiunilor BNM potrivit cărora împrumuturile cu risc sporit trebuie să fie aprobate și de către Consiliu.

Documentele recuperate din datele electronice supuse examinării indică faptul că membrii Consiliului BEM au fost informați despre riscurile implicate în acordarea împrumuturilor către companiile Grupul Șor în perioada noiembrie 2014. Au fost câteva documente pe suport de hârtie care trebuiau să fie aprobate și semnate de Consiliul BEM pentru ca împrumuturile să fie acordate de către bancă.

Fără a ține cont de recomandările departamentului de creditare al BEM, care indicau un risc sporit și probabilitatea de neachitare de către companiile Grupului Șor, împrumuturile au fost aprobate în mod repetat la ședințele Consiliului BEM pe parcursul lunii noiembrie. Toată această informație a fost confirmată în cadrul audierilor de către Viorel Bîrcă, director interimar BEM în acea perioadă.

La 25 și 26 noiembrie 2014, potrivit raportului Kroll, întregul portofoliu de credite a fost transferat de la BEM la Banca Socială prin eliberarea încă a unui miliard de dolari SUA de împrumuturi de către Banca Socială și prin rambursarea tuturor împrumuturilor înregistrate la BEM. Tot în aceste zile 956 milioane de dolari SUA au fost acordate de Banca Socială unor companii ale Grupului Șor (5 la număr). Aceste fonduri de împrumut au fost apoi transferate pe cinci conturi deținute la o bancă Letonă. Pe 26 noiembrie Banca Socială cesionează portofoliul integral de creditare societății nerezidente Fortuna United LP, înregistrată în Marea Britanie.

Din informația obținută de la Procuratură am dedus, că tranzacția între BEM și Banca Socială a fost una fictivă, întrucât Banca de Economii la 25 noiembrie deja nu mai avea lichidități, iar Banca Socială a comis falsificări prin intermediul sistemului informațional. În vederea clarificării lucrurilor, organul de anchetă a numit o expertiză judiciară pentru a aprecia suma reală a creditelor acordate de cele trei bănci, inclusiv a creditelor neperformante. Remarcăm că această expertiză durează deja mai mult de 4 ani.

Indiferent de rezultatele expertizei Comisia conchide că în perioada, când Guvernul a decis acordarea garanțiilor de stat pentru creditele de urgență acordate de Banca Națională a Moldovei în valoare de 9,5 mlrd. lei, cele trei bănci au activat fără a dispune de o administrare specială de stat și au sustras sume colosale de bani din sistemul bancar al Republicii Moldova. Așadar, conducerea Guvernului și a Băncii Naționale au acționat în acea perioadă cel puțin cu rea credință și neglijență crasă în serviciu.

Totodată Comisia reține că din informația, care se conține în raportul Kroll 2 beneficiarii finali principali ai furtului bancar au fost grupările lui Plahotniuc, Șor și Filat. Procuratura Generală, controlată până iunie 2019 de către Plahotniuc, face referința în ancheta târăgănată de patru ani doar la grupările Șor, Filat și Platon.

3.4. 27 noiembrie 2014

A fost emisă Decizia Curții Supreme de Justiție – Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit, prin care la solicitarea a trei acționari și anume Igor Olexici, Sofia Sugac și Igor Calcii, au fost anulate următoarele:

1. Hotărârea din 2 august 2013 a Adunării Generale Extraordinare a Acționarilor BEM privind majorarea capitalului social prin efectuarea emisiunii suplimentare închise;
2. Hotărârea Consiliului BEM din 29 august 2013 privind aprobarea rezultatelor emisiunii suplimentare închise;
3. Emisiunea suplimentară închisă;
4. Hotărârea Comisiei Naționale a Pieței Financiare din 4 septembrie 2013 privind înregistrarea modificărilor în Registrul de Stat al valorilor mobiliare;
5. Decizia Camerei Înregistrării de Stat privind introducerea modificărilor în statutul Băncii de Economii.

Astfel Banca de Economii revenea sub controlul statului în stare devalizată.

În aceeași zi, prin coincidență suspectă, Banca Națională a instituit un regim de administrare specială la BEM și Banca Socială, iar la Unibank aceasta administrare în modul foarte suspect a fost introdusă doar pe 30 decembrie 2014.

Tot pe 27 noiembrie Banca Națională a acordat credite de urgență celor trei bănci la rata dobânzii de 0,1% anual și cu termenul de scadență 27 martie 2015, după cum urmează:

1. Banca de Economii S.A. – 5 miliarde 273 milioane lei;
2. B.C. Banca Socială S.A. – 2 miliarde 807 milioane;
3. B.C. Unibank S.A. – 1 miliard 353 milioane, pentru care linia de creditare a fost deschisă la 30 noiembrie 2014).

Comisia atenționează faptul, că deși decizia Consiliului BNM privind introducerea administrării speciale la BEM trebuia să între în vigoare pe 27 noiembrie 2014, orele 20:00, de facto acest lucru s-a produs pe 28 noiembrie 2014, orele 14:00. În ziua de 27 noiembrie Banca de Economii, fără permisiunea administratorului special la BNM, a acordat din mijloacele liniei de creditare de urgență încă două credite persoanelor juridice în valoarea cumulativă de aproximativ un milion lei și a efectuat trei plasări de capital în Banca Socială. Una din ele fiind în sumă de 50 milioane euro nu a fost rambursată.

Remarcăm că în scurt timp BNM a introdus un moratoriu până la 27 martie 2015. Pentru conformitate menționăm, că pe parcursul termenului moratoriului au fost stabilite următoarele:

- nu se aplică dobânzi, penalități și alte măsuri de răspundere patrimonială pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor băncii;
- dobânzile stabilite la obligațiile băncii se calculează, dar se plătesc numai după expirarea termenului moratoriului sau după ridicarea acestuia de către Banca Națională înainte de termen;
- nu se admite intentarea și continuarea procedurilor judiciare sau administrative, precum și aplicarea altor metode de apărare juridică în scopul obținerii sau asigurării plăților aferente depozitelor sau datoriilor;
- se suspendă executarea documentelor executorii și a altor acte supuse executării silite privind urmărirea activelor băncii, inclusiv a bunurilor gajate, cu excepția cazurilor legate de creanțele asupra cărora nu se extinde moratoriul;
- nu se admite satisfacerea cererii acționarului băncii privind răscumpărarea acțiunilor, în urma căreia acționarul se va retrage din componența acționarilor băncii.

De reținut că toate trei bănci s-au achitat urgent cu celelalte bănci-rezidente de la care au primit în noiembrie 2014 împrumuturi înainte de aplicare a moratoriului respectiv în suma de 3,155 mld. lei. Totodată, a fost foarte suspectă modalitatea de utilizare a acestui credit de urgență. Așadar, Banca de Economii din suma obținută de la BNM 64% a fost destinată pentru rambursarea creditelor interbancare, 35% a fost achitat persoanelor juridice, care dețineau depozitele la BEM și doar 1% a fost folosit pentru compensarea depozitelor persoanelor fizice.

4. Consecințele devalizării sistemului bancar

- a. Din sistemul bancar al Republicii Moldova au fost sustrate sume extrem de mari în raport cu Produsul Intern Brut. Evaluarea agenției Kroll constată o sumă în valoare cuprinsă între 900 milioane și un miliard de dolari. Însă, ținând cont de informația oferită de Banca Națională a Moldovei și Procuratură, Comisia suspectează că suma prejudiciului poate fi mult mai mare.
- b. Garanțiile de stat emise în valoare de 13,5 mld lei au fost transformate în datorie internă și achitarea acestora în sumă aproape dublă este pusă pe seama contribuabililor Republicii Moldova. Este necesară o clarificare mai amplă, de ce creditele de urgență către cele trei bănci devalizate au fost acordate la dobânda de 0,1% anual, pe când valorile mobiliare în vederea achitării datoriei pe aceste garanții au fost emise la rata efectivă anuală de 5 procente.
- c. În perioada 1 noiembrie 2014 – 18 februarie 2015 moneda națională s-a depreciat cu 42,2%, astfel intervenind o criză valutară. În urma retragerii din țară a unor capitaluri exorbitante din sistemul bancar și implicit a convertirii acestora în valute străine, a avut loc creșterea bruscă a cererii de cumpărare a valutei. Prin urmare, agitația creată artificial pe piața valutară a condus la devalizarea economiilor și la deprecierea accelerată a monedei naționale. Drept rezultat, mii de agenți economici au avut pierderi uriașe din cauza

diferenței de curs la achitarea creditelor valutare, iar inflația anuală în februarie 2015 a fost de 10,2%, creșterea dublă comparativ cu anul 2014.

- d. În urma deprecierei semnificative a monedei naționale Banca Națională brusc a majorat rata refinanțării de la 3,5% (la 12.12.2014) până la 19,5% (la 02.09.2015), precum și norma rezervelor obligatorii pentru băncile comerciale la resurse atrase de la 13,5% (noiembrie 2014) la 42,5% (până în prezent). Drept rezultat a fost lovită puternică dezvoltarea economică a Republicii Moldova sub aspectul accesării finanțelor de către mediu de afaceri.
- e. Frauda bancară a fost apogeul economic al stării de capturare a statului Republica Moldova, cauzându-i un enorm prejudiciu reputațional. Anume după acest furt Secretarul General al Consiliului Europei Thorbjørn Jagland a calificat Moldova drept stat capturat^[6]. Faima negativă de stat sărac în care au fost furate din sistemul bancar 13% din PIB însotțește țara noastră în permanență în ultimii 4 ani. Faptul că guvernările din Moldova nu au atins un progres tangibil în investigarea fraudei bancare a fost reflectat în mai multe rezoluții adoptate de Parlamentul European, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, în deciziile Comitetului Moldova – Uniunea Europeană, în Memorandumuri cu FMI și BM pe parcursul ultimilor 4 ani. Inclusiv din aceasta cauză nu o singură dată a fost suspendată asistența macrofinanciară din partea UE.
- f. Pe fundalul crizei economice, sociale și politice, populația indignată de un asemenea act de corupție, a recurs la proteste stradale în masă. Furtul miliardului a condus la degradarea standardelor democratice și a agravat corupția din țara noastră, iar pentru a supraviețui și a evita pedeapsa, clasa politică a trebuit să recurgă la persecutări, intimidări și abuzuri. Presa independentă, societatea civilă și partidele de opoziție au trebuit să facă față unor presiuni fără precedent, iar drepturile omului, inclusiv libertatea exprimării și dreptul la întruniri pașnice, transparența și accesul la informație, au fost într-o stare de degradare.

5. Concluzii

- a. Procesul devalizării sistemului bancar a fost o operațiune bine pregătită în timp și coordonată cu politicienii și demnitarii de stat (/w/Persoane_publice_din_Republica_Moldova), care conform legii sunt obligați să asigure acțiunile sau inacțiunile necesare ale instituțiilor abilitate ale statului și nu invers.
- b. Planul devalizării a fost realizat etapizat, perseverent, începând cu anul 2011, făcându-se pe parcurs ajustări în funcție de creșterea apetitului autorilor-escroci, odată ce rezistența instituțiilor abilitate ale statului se diminuea substanțial.
- c. În perioada 2011–2012 deja exista planul unui atac regizat asupra Băncii de Economii din partea grupării Plahotniuc (/w/Vlad_Plahotniuc) – Platon cu scopul de a asigura pachetul de control asupra BEM. În realizarea acestor planuri au fost implicați judecători, Comisia Națională a Pieței Financiare și Banca Națională. Din a doua jumătate a anului 2012 acest proces a decurs pe fundalul poziției foarte pasive a Guvernului Republicii Moldova (/w/Guvernul_Vlad_Filat_II) în frunte cu Vlad Filat.
- d. Comisia de anchetă pentru examinarea modului de administrare a pachetului de acțiuni al statului deținut la Banca de Economii și a situației din domeniul financiar-bancar al Republicii Moldova condusă cu deputatul Oleg Reidman a avut un rol important în declanșarea procesului de devalizare a Băncii de Economii.
- e. Un rol deosebit de negativ în procesul devalizării sistemului bancar în perioada 2011–2014, prin asistența atacurilor raider și comportamentul său pasiv ca unicul organ regulatoriu, l-a jucat conducerea Băncii Naționale, unii reprezentanți ai căreia până în prezent rămân în funcții de viceguvernatorii BNM, cum ar fi Ion Sturzu și Aureliu Cincilei.
- f. Au existat mai multe note informative ale CNA și SIS privind toate riscurile persistente în sectorul bancar și pericolul devalizării sistemului, care au fost ignorate de autoritățile statului – factori decizie. Totodată, constatăm că serviciile menționate în acțiunile lor s-au rezumat la constatări.
- g. Acțiunile/ inacțiunile mai multor persoane de demnitate publică în anul 2013 ce țin de pierderea statului a pachetului de control la Banca de Economii, inclusiv a fostului prim-ministru (/w/Prim-ministru_al_Republicii_Moldova) Iurie Leancă (/w/Iurie_Leanc%C4%83), au avut repercursiuni grave și pot fi calificate ca abuz și neglijența în serviciul. Comisia reține că Procuratura Anticorupție a deschis și instrumentează un dosar penal pe acest subiect.
- h. În perioada 7–27 noiembrie 2014, când Guvernul (/w/Guvernul_Iurie_Leanc%C4%83) decisese deja acordarea garanțiilor de stat pentru creditele de urgență acordate de Banca Națională a Moldovei în valoare de 9,5 mlrd. lei, cele trei bănci au activat fără administrare specială de stat și au fost sustrate sume colosale de bani din sistemul bancar al Republicii Moldova. În perioada menționată, conform datelor oferite de BNM, aceste bănci au oferit doar persoanelor juridice credite în valoarea totală de peste 25,5 mlrd. lei. Respectiv atât conducerea Guvernului, cât și cea a Băncii Naționale au acționat în acea perioadă cel puțin cu abuz și neglijență crasă în serviciu. Comisia reține că Procuratura Anticorupție a deschis și instrumentează un dosar penal pe acest subiect.
- i. Din informația, care se conține în raportul Kroll 2 beneficiarii finali principali ai furtului bancar au fost grupările lui Plahotniuc, Șor (/w/Ilan_%C8%98or) și Filat.
- j. Procuratura Generală, în toată perioada 2015–2019 practic a sabotat investigarea procesului devalizării sistemului bancar, pornind dosare penale segmentate pe multiple episoade, neavând abordare sistemică și integrată. Ancheta în mai multe cazuri a fost

tergiversată intenționat sau folosită selectiv în scopuri politice. Comisia reține că începând cu 9 august 2019 este pornit un dosar penal cumulativ pe fraudă bancară privind existența unei grupări criminale.

6. Recomandări

- a. Desecretizarea tuturor materialelor cu referință la devalizarea sistemului bancar, inclusiv raportul Kroll în întregime, în măsura în care această desecretizare nu va prejudicia mersul anchetei.
- b. Constatarea de către președintele Parlamentului (/w/Pre%C8%99edinte_al_Parlamentului_Republicii_Moldova) a circumstanțelor ce ar permite inițierea procedurii de revocarea din funcții a viceguvernatorilor Băncii Naționale a Moldovei Ion Sturzu și Aureliu Cincilei.
- c. Examinarea de către Procuratura Anticorupție sub aspectul penal a acțiunilor/ inacțiunilor fostei conduceri a Guvernului (/w/Guvernul_Republicii_Moldova) și Băncii Naționale, în special a foștilor și actualilor demnitari de stat – Iurie Leancă (/w/Iurie_Leanc%C4%83), Dorin Drăguțanu, Andrian Candu (/w/Andrian_Candu), Anatol Arapu, Emma Tăbîrță ș.a. după caz, care în toată perioada 2014, având cadrul informațional suficient și complex la dispoziție, inclusiv de la CNA, recomandările de la FMI și Banca Mondială, nu au întreprins măsuri necesare pentru prevenirea devalizării în proporții deosebit de mare a sistemului bancar. Tot aceleași persoane au admis acordarea garanțiilor de stat celor trei bănci fără introducerea imediată a administrării speciale de stat, fapt care a avut repercusiuni grave pentru sistemul bancar prin sustragerea sumelor colosale în perioada 7–27 noiembrie 2014.
- d. Întreprinderea acțiunilor necesare pentru transparentizarea activității economice din Republica Moldova și combaterea fluxurilor financiare ilicite sau de proveniență neclară. Astfel, măsuri privind combaterea spălării banilor și de limitarea spațiului de activitate a companiilor din jurisdicții netransparente (zone off-shore), trebuie să fie prioritare. Semnarea de către Guvernul Republicii Moldova a acordurilor cu toate zonele off-shore privind schimbul informațiilor fiscale.
- e. Examinarea de către Procuratura Generală a cauzelor stagnării admise de către Procuratura Anticorupție în perioada 2015–2019 în procedurile de investigare a procesului de devalizare a sistemului bancar.
- f. Intensificarea colaborării Procuraturii cu serviciile speciale ale altor țări în vederea investigării fraudei bancare și recuperarea mijloacelor sustrate, în special cu FBI.
- g. Prezentarea de către Procuratura Generală în cel mult 30 de zile în plenum Parlamentului (/w/Parlamentul_Republicii_Moldova_de_legislatura_a_X-a) a unui raport privind investigarea devalizării sistemului bancar.
- h. Efectuarea de către Ministerul finanțelor a unui audit privind legalitatea (inclusiv modalitatea) repartizării a mijloacelor financiare, alocate în calitate de credite de urgență.
- i. Examinarea în regim de urgență a oportunităților de revizuire a Legii nr. 235 din 3 octombrie 2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015.
- j. Crearea unei Comisii parlamentare de anchetă privind procesul de spălare de zeci de miliarde dolari prin intermediul sistemului bancar din Republica Moldova (Laundromat).
- k. Crearea unei Comisii parlamentare de anchetă privind procesul de lichidare a celor trei bănci, întrucât în cadrul activității Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare am primit mai multe informații, precum că devalizarea sistemului bancar a continuat și în procesul lichidării Băncii de Economii S.A., B.C. “Banca Socială” S.A. și B.C. “Unibank” S.A.

Membrii Comisiei:

(/w/Alexandru_Slusari)

Alexandru Slusari (/w/Alexandru_Slusari)

(/w/Vladimir_Golovatiuc)

Vladimir Golovatiuc (/w/Vladimir_Golovatiuc)

(/w/Lilian_Carp)

Lilian Carp (/w/Lilian_Carp)

(/w/Dumitru_Alaiba)

Dumitru Alaiba (/w/Dumitru_Alaiba)

(/w/Adrian_Lebedinschi)

Adrian Lebedinschi (/w/Adrian_Lebedinschi)

Discursuri

în cadrul ședinței Parlamentului Republicii Moldova din 17 octombrie 2019^[7]

Dumitru Alaiba

Fracțiunea "Partidul Acțiune și Solidaritate, Blocul ACUM"

“ Stimați colegi.

În primul rând, domnule Slusari (/w/Alexandru_Slusari), vă mulțumim foarte mult pentru profesionalismul de care ați dat dovadă și pentru munca pe care ați depus-o, în primul rând, dumneavoastră alături de colegi în cadrul acestei comisii. O să încep prin a spune că au fost spuse în timp de cinci ani foarte multe la acest subiect, este foarte greu să fii original. S-a furat de la 3 milioane de oameni nevinovați, s-a furat inclusiv de la generația care abia s-a născut. Nu ei au furat, dar ei vor plăti. Acesta este motivul din care lumea nu crede că există dreptate în țara asta și lumea are dreptate, nu există încă dreptate în țara asta, noi abia ne-am pus pe treabă.

Acest raport recunoaște ceea ce trebuia de recunoscut demult. Pe cei din opoziție, care, din păcate, au părăsit sala, i-aș ruga în discursurile lor să nu se victimizeze, să nu acuze isteric atacuri politice, ci să spună ce anume este fals în acest raport, ce anume este imprecis, ce anume nu s-a spus așa cum s-a întâmplat, ce anume nu reprezintă fapt, ci fals? Pe asta am vrea să avem o conversație. Și să ne mai spună, ce anume i-a oprit din a elabora un asemenea document timp de cinci ani de zile cât au fost la guvernare? Cinci ani de zile noi am cerut nu cine știe ce mult, noi am cerut, pur și simplu, adevărul. Și ca să spui adevărul nu trebuie nici bani, nici efort, nici timp, trebuie dorință, în primul rând. Iar o țară democratică care își respectă cetățenii spune adevărul.

Prin acest raport, pentru început, spunem oamenilor adevărul, cinci ani în urmă în țara noastră a fost comis un furt imens de care s-a auzit în toată lumea, în doar câteva zile ni s-a distrus imaginea în afara țării și fragila încredere a populației noastre în propriul stat și în propria guvernare.

Cred că le facem un compliment prea mare spunând autorilor acestui furt că a fost o schemă creativă, bine gândită, demnă de filme de Hollywood ș.a.m.d. A fost o schemă brutală, din topor, neglijentă și deloc creativă. Schema furtului a fost simplă: așa s-au dat ordinele. Toți, de sus până jos, din diferite instituții și la diferite niveluri de responsabilitate, pur și simplu, au îndeplinit ordine ilegale, criminale chiar. Nici unul nu a vorbit, nu a bătut alarma, nu a preîntâmpinat opinia publică, cel puțin, anonim. Dintr-un lanț imens de funcționari era necesar doar unul să vorbească, unul singur, au tăcut toți. Așa funcționează nu un stat, așa funcționează crima organizată.

Un furt mai brutal, dacă așa ca fapt de curiozitate, eu am găsit doar în Irak în anul 2003. A fost tot un miliard furat, atunci, la fel, Saddam Hussein, care deja era aproape pe cale de ducă, a dat un ordin simplu și toți de sus până jos au permis unui miliard de dolari să fie furat din Banca Centrală a Irakului. Paznicii, pur și simplu, au deschis porțile și camioane întregi cu bani au ieșit într-o direcție necunoscută. Cam nimic sofisticat nici în cazul nostru, nici în cazul lor.

Furtul miliardului a aruncat țara noastră într-o criză economică adâncă. A fost, de fapt, după observațiile mele, cel puțin, prima criză economică de la independență încoace pe care ne-am făcut-o cu mâinile proprii. De obicei, suferim din cauza crizelor regionale. În timp ce Europa se dezvoltă, noi sufeream din cauza unui grup de crimă organizată care opera prin instituțiile Republicii Moldova. Consecințele crizei au fost resimțite de toți și s-a referit și colegul meu în discursul precedent: investiții pierdute, izolare, inflație, prețuri în creștere, dar cel mai important timp pierdut și parcurs european compromis pe jumătate de deceniu și speranțe distruse ale oamenilor noștri.

În 2013 Republica Moldova, deja 6 ani în urmă, a înregistrat o creștere economică record. În 28 de ani noi nu am avut o creștere mai mare ca în 2013 – 9,8% anual. Să nu fi fost furtul miliardului și să fi păstrat același ritm al creșterii, aveam o cu totul altă țară acum în 2019. Doar imaginați-vă că din 2013 încoace mențineam un ritm de 10% creștere economică anual sau poate chiar acceleram, cine știe, dacă nu era corupție și hoție.

În loc să recupereze banii și să-i pedepsească pe cei vinovați, autoritățile capturate au dezinformat opinia publică și au evitat orice discuție la acest subiect ani la rând, în loc să investigheze, obstrucționau ancheta și recuperarea banilor. Unice voci care mai sensibilizau opinia publică și analizau obiectiv erau în societatea civilă, presa de investigație și partide (/w/Lista_partidelor_politice_din_Republica_Moldova) din opoziție. Iar pentru că guvernarea avea foarte mare nevoie de liniște au început a închide gurile celor care mai vorbeau: denigrări, intimidări, persecutări. Așa Moldova a devenit un exemplu în care corupția poate deveni un risc direct pentru libertatea fiecăruia care nu e de acord cu ea, cu corupția, cu amenințare directă pentru democrație.

Sub greutatea corupției și a minciunii sistemul a căzut, pentru că noi împreună i-am dat jos. Acum suntem la guvernare și tot ce se întâmplă în această țară este, în principiu, responsabilitatea noastră, de ceea ce se întâmplă acum răspundem noi. De noi depinde cum vor fi recuperați banii și cum vor fi pedepsiți cei care au furat.

S-au început unele procese, trebuie insistate, trebuie accelerate. Viitorul acestei țări, încrederea oamenilor, până și numele nostru, depind de cât de eficient vom acționa.

Pentru că vor mai trece câțiva ani, va veni altcineva la guvernare, pentru că așa este democrația, vor face o altă Comisie de anchetă și vor da o apreciere deja eficienței acțiunilor noastre, inclusiv din aceste prime luni după schimbarea guvernării. Procurori, ofițeri de investigație, funcționari sau demnitari, toți vor fi din nou chemați și luați la întrebări. O să li se spună: bine, ei au furat. Dar voi ce-ați făcut? Ce-ați făcut voi pentru a recupera banii și pentru a-i pedepsi pe criminali?

Subiectul furtului miliardului nu se închide azi și nu va fi închis în ani și ani. Investigarea credibilă a acestei crime e testul nostru de sinceritate.

Și în primul rând, stimați cetățeni, sincer cred că vorbesc pentru toți, spunând că vă înțelegem nerăbdarea. Ați răbdat prea mult nedreptate.

Oriunde am merge prin sate acum auzim aceeași întrebare: da, bine, ați scos ceva imunități, dar când îi mai băgați pe la pușcărie?

„Știți, voi ne-ați votat aici să fim deputați, nu procurori și nu judecători”, – asta le spun în sate oamenilor și asta o spun și aici.

Lucrul nostru este să scriem legi, să le votăm și să punem presiune pe instituții ca să-și facă treaba. Utilizând energia și puterea votului vostru, noi în continuare vom pune presiune pe alții să lucreze, să investigheze, să întoarcă banii furați, iar acest raport este inclusiv una din metode de a pune presiune politică pe instituțiile competente ca să mai fie și responsabile.

Furtul miliardului este doar una din schemele prin care s-a furat de la cea mai săracă țară din Europa, de la cei mai săraci oameni din Europa. Au fost multe-multe miliarde.

Autorilor acestui furt care acum ne privesc live de pe la... de prin țări calde, le spunem încă o dată: întoarceți banii, nu scăpați și nici nu sperați. Vă vom aduce acasă și veți răspunde în fața legii, chiar dacă nu mâine și nu peste o lună, oricum o să răspundeți.

Lilian Carp

Fracțiunea "Partidul Acțiune și Solidaritate, Blocul ACUM"

“ Stimați colegi,
Doamnelor și domnilor,

Am aici în mână mea două dosare. Unul este cu... ce-i drept doar prima pagină a deciziilor care au fost luate prin judecată... prin intermediul căreia s-au putut fraudă băncile.

Și doi. Sunt cu griful “Secret” în care sunt toți beneficiarii așa care sunt nemijlocit implicați în fraudă bancară. Aicea-s cele 90% așa de oameni onești care se regăsesc în aceste liste. Întreprinderi, întreprinderi, întreprinderi și așa mai departe, cum au luat, cum au scos banii ș.a.m.d.

Dar eu recunosc că trebuie să lucreze pentru a identifica toate numele persoanelor (/w/Persoane_publice_din_Republica_Moldova) care stau în spatele acestor întreprinderi zeci de anchetatori, pentru a prezenta care este legătura acestor persoane care sunt fondatori la aceste firme cu clasa politică din Republica Moldova.

Eu am reușit să verific peste 60 de întreprinderi, în care am verificat cine sunt fondatorii.

Apare însă un lucru foarte straniu. Aproape 70% din acești fondatori pe care i-am verificat eu personal, se regăsesc și în lista de donatori... ai partidelor politice din Republica Moldova (/w/Partide_politice_din_Republica_Moldova). Și astfel se demonstrează legătura politicului din Republica Moldova cu hoții care au scos banii sau prin intermediul căreia au... scos banii din băncile... Banca de Economii și așa mai departe. Deci practic,ăștia sunt eroii plaiului moldav care au sărăcit Republica Moldova de peste un miliard de dolari.

Eu vreau să fac trimitere la fraudă bancară care, de fapt, ne demonstrează metoda clasică de capturare a instituțiilor statului, iar acțiunile au fost dirijate, începând de la sesizarea Curții Constituționale de unii care strigau astăzi în gura mare pe aici până la acțiunile amorțite ale Băncii Naționale, iar mai târziu ale Procuraturii Generale care a acționat defectuos, fragmentat chiar pe anumite dosare unde... sau care au fost deschise pentru anumite persoane. Ceea ce vreau să vă spun că nu există nici un dosar sau nu a existat... mai bine zis, nici un dosar unic de investigare a fraudei bancare, au existat dosare fragmentare, care aveau ca obiectiv de a duce opinia publică în eroare că hoții sunt doar unul sau sunt doi, sunt trei, când, de fapt, au furat cu toții împreună.

Astăzi este clar de ce nu a existat acest dosar unic unde toate aceste fraude care au fost făcute în comun și dirijate, având un punct comun de comandă. Nu a putut să existe un dosar unic, deoarece hoții nu pot să-și pună singuri cătușele pe mână.

Dintre aceștia la care fac trimitere astăzi au venit și în Parlament (/w/Parlamentul_Republicii_Moldova) să înregistreze o moțiune de cenzură pentru a sustrage atenția de prezentare a raportului Comisiei.

Cum se spune... pentru invenție, da, ca-n filmul... avem cinci pentru colocviu, dar nu a trecut.

Dacă să căutăm prin titlurile de știri în perioada când se întreprindeau acțiunile de fraudare, o să vedeți ce priorități avea presa holdingului. Cum s-a furat o găină, cum cineva merge beat pe trotuar, iar pe alocuri, am impresia că unele acțiuni erau organizate de diversioniști bine pregătiți pentru a sustrage atenția, o să vedeți foarte bine.

Atunci când lumea ieșea în stradă și vorbea despre acțiunile de fraudare, la holding totul era bine, se prezentau... filme, se prezenta cum un rău de prin satul nu știu care de prin... peste hotare la Briceni (/w/Raionul_Briceni), cum cumva a furat ceva, a făcut și cât asta aduce rău țării și așa mai departe. Deci toate aceste acțiuni de manipulare, dacă vorbind sincer, se cere o investigare separată, să vedem cum această presă controlată a manipulat opinia publică.

Acum despre audieri. Au fost audieri lungi, audieri care au dat multă informație, audieri însă în care câteodată deja când ascultai pe protagoniștii care au furat miliardul, se întâmpla fix ca-n filmul “17 clipe ale primăverii” – “Я не я и рация не моя”...

Tot furam, numai nu eu, deci a furat el, eu n-am știut, dar... nu mi-a dat indicații, dar eu n-am fost, dar eu eram în altă parte. Când te uitai, Drăguțanu n-a fost la lucru 4 zile, altul... din viceguvernatori: da nu era împunerea mea să punem sau să apăsăm butonul roșu, cei de la CNA: dar n-am avut cumva posibilitatea să stopăm, cei de la Procuratură: dar ce-a fost așa ceva în Republica Moldova, chiar s-a furat? Deci toți absolut... în urma audierilor, dacă îi ascultai, uneori mă gândeam că la unii trebuie de dat și “gramotă”, cel puțin, sau medalie “Ordinul Republicii” că el a adus la cunoștință organelor de drept, că el a încercat să oprească fraudă, el a încercat să facă nu știu ce, pe toți care nu-i întrebai, nu eu, el, el, el, celălalt.

Dar, în anumite momente de sinceritate, unii au recunoscut că s-au implicat, dar nu de tot, numai oleacă. N-am să dau numele, fiindcă va fi în raport.

Acum despre audierile anterioare. Da, au fost mai multe audieri... mai multe Comisii, mai bine zis, au fost mai multe Comisii despre elucidarea furtului bancar.

Lumea întreabă: dar unde-s rezultatele?

Dar cum, oameni buni, să fie rezultate, dacă hoții singuri erau membrii acestui... acestor Comisii.

Normal, ei veneau încă cu recomandări care să le permită să fure mai departe... Comisia Reidman (/w/Oleg_Reidman) pac, pac, două, trei cuvinte acolo, facem, recomandăm. După ce a recomandat, a apărut și o sesizare la Curtea Constituțională. Normal.

...Noi numai... asemenea Comisii au avut loc... Comisii care recomandau cum să deschizi ușa să furi banii. Iaca asta noi am avut.

Și asta trebuie să recunoască. Dar așa, dăm tari, rotunzi aici.

Acum în final... am să încerc să închei. Eu mă uit cu câtă ardoare unii apără hoții, am impresia că trebuie să-i ridicăm la rang de mucenici... fiindcă oameni-s chinuți, nu... numai în Republica Moldova poate să apară: a furat, dar ne dă și nouă... a furat, dar ne dă și nouă, deci asta a fost la noi.

Deci oameni buni, îi ridicăm la rang de mucenici, după care repejor îi închidem și-i canonizăm, și după ce vor muri, mai facem și sfintele moaște, ne închinăm, d-apoi, dacă asta-i la noi abordarea că a furat și ne dă și nouă, haideți să-i ridicăm la mucenic, îi canonizăm, pe urmă sfintele moaște... moaștele hoților și ne rugăm mai departe. Dacă noi avem asemenea abordări, stimați colegi, noi n-o să ieșim la capăt și nu vom putea merge deci mai departe.

Eu vreau să vă spun că această comisie, chiar dacă s-a muncit mult și noi atunci, la început, credeam că avem nevoie de 60 de zile, apoi 120, eu sunt sigur că sunt anumite acțiuni care trebuie studiate, ce a avut loc după fraudă bancară propriu-zisă.

Și, apropo, am să vin cu o propunere nouă referitor la crearea unei comisii pe alt subiect, cum toți acești clienți, că a apărut la suprafață, care au fost cu fraudă bancară, au fost implicați și în delapidările bunurilor de la Sindicate? Deci foarte interesant, la noi Sindicatele pe anumite locuri mână în mână au fraudat, au dat clădiri, bani, prin care a plătit cotizația fiecare dintre dumneavoastră, s-au clădit acele clădiri, pe urmă hop... cumva au dispărut. Și tot aceleași grupuri care au participat la fraudarea bancară tot acele grupuri se găsesc și în delapidarea bunurilor de la Sindicate.

De aceea, săptămâna viitoare, eu am să vin cu asemenea propuneri să creăm o asemenea comisie. Pentru că, sincer vorbind, atâția hoți și toți la un loc, numai în Republica Moldova putea să fie.

Mersi mult.

Vladimir Golovatiuc

Fracțiunea Partidului Socialiștilor din Republica Moldova

Stimată doamnă Președinte (/w/Pre%C8%99edinte_al_Parlamentului_Republicii_Moldova),
Stimați colegi,

Возникали некоторые вопросы, я хотел бы сразу на них ответить, от коллег. Credite neperformante, neperformante... Это для того, чтобы ясность внести. Да, некоторые кредиты присутствовали в списке вот этих неблагоприятных кредитов, но давайте один раз и навсегда поймем и отметим: это не имело, не имеет никакого отношения к краже, так называемой краже миллиарда.

Credite neperformante – это оценка проверки Национального банка на момент проверки качества кредитного портфеля. Этот кредит сегодня квалифицирован как dubios sau compromis, но завтра, за счет залога, он может быть возвращен, погашен, и никакого отношения к краже миллиарда это не имеет. Это для начала.

Дальше. Я очень хорошо помню ноябрь 14-го года. За несколько дней до выборов на одной телепередаче, кажется, у Бельченковой, я сказал, что происходит что-то очень интересное: валютный рынок, ну, перегрет очень сильно. Потом я узнал конкретные данные: объем сделок на валютном рынке в октябре был 800 миллионов долларов, в ноябре – уже 3 миллиарда 700 миллионов. Вы представляете – рост в 4,3 раза, 430% роста. Кстати, год назад было 700–800 миллионов, тоже октябрь–ноябрь – перегрет. Была версия: накануне парламентских выборов так называемые олигархи, не зная результатов выборов, все свои активы конвертировали в валюту и в случае неблагоприятных для них результатов выборов нажимают на кнопку – и деньги ушли из страны, и – Молдова, оставайся без денег. Такая была версия тогда. Это был втрорник.

В четверг, 27 ноября, новость: в “Банка де Економий” вводится спецуправление, в 20:30 – интересно! Тут же, 27 ноября, Высшая судебная палата отменяет результаты дополнительной эмиссии акции БЕМа от августа 13-го года – тоже интересно. Тут же, 27 ноября, сгорела инкассаторская машина “Банка де Економий” со всеми кредитными делами – а, вот это уже интересно, что-то важное произошло, но об этом я уже узнал в Санкт-Петербурге (я проголосовал на выборах и улетел в Санкт-Петербург). И там, когда 18–19 декабря появились данные на сайте Национального банка, я увидел новое: в “Банка Социалэ” появился кредит 18 миллиардов, ну там были еще наращенные проценты и т.д., очищенные в феврале, это было 13,3 миллиарда.

Сейчас много героев, многие говорят это: мы первые узнали. Нет, это Партия социалистов первая узнала, и я лично проинформировал Игоря Николаевича, и он лично здесь, в Парламенте, потребовал создать следственную комиссию по расследованию всех обстоятельств того, что произошло в “Банка де Економий”. Мы тогда заслушали очень много людей, и я советовал председателю, Слусарю, изучить хотя бы те протоколы слушаний, которые были. А ответы там были очень интересные!

Именно в офис Партии социалистов было подброшено письмо, в котором были обстоятельно описаны конкретные фирмы, которым были предоставлены кредиты: “Danmira” – 30 миллионов долларов, “Danmira” – 101 миллион долларов, “Danmira” – 720 миллионов мдл, “Davema-Com” – 3 миллиарда 20 миллионов мдл, “Voximar” – 164 миллиона долларов, “Contrade” – 25 миллионов долларов и 105 миллионов евро, “Caritas Group” – почти 2 миллиарда леев, 14 миллионов долларов и 29 миллионов евро, итого 13,3 миллиарда леев, вот это были кредиты, выданные “Банка Социалэ” этим пяти компаниям.

Тут же состоялось общее заседание акционеров в городе-герое Каховка, где было поручено исполняющему обязанности председателя “Банка Социалэ” Рахуба заключить договор цессии с никому не известной фирмой “Fortuna United Limited”, которая была создана в августе. То есть финансовым ответчиком по этим миллиардам стала никому не известная фирма с уставным капиталом в пять фунтов стерлингов – смешно!

Вы понимаете – вот она, кража миллиарда, и не надо нас отправлять в 10-й, в 6-й год, в 11-й год, в 12-й и т.д. Вот это – кража миллиарда! И мы сегодня должны ответить: что произошло, почему это произошло, кто в этом виноват, кто сделал возможным это?

Да, коллега, председатель Слусарь говорит: вот Головатюк расскажет об экономических там каких-то деталях. Да не буду я говорить об этих экономических вопросах! Этому вопросу были посвящены, ну, как минимум, 5–6 выступлений по этому вопросу. Сейчас самое главное – четко сказать: а мы об этом говорили? Да, мы об этом говорили – вот альтернативный доклад.

Комиссия Рэдукана, которая была в 15-м году, – был доклад. Я не голосовал за тот доклад, я подготовил альтернативный доклад от фракции социалистов – здесь есть все. Если я вам сейчас прочитаю основные выводы, то они актуальны и сегодня. Здесь все! Но получило ли это развитие? – Нет. И это было логично.

Потому что в условиях, знаете, захваченного государства... Что значит захваченное государство? Правящее большинство не было заинтересовано в том, чтобы Родина узнала своих “героев”, а здесь фамилии конкретные, имена и обвинения, ненадлежащее исполнение своих функций со стороны всех государственных структур: Национального банка, антикоррупционной службы, Генеральной прокуратуры.

Отправной точкой... Вот здесь был задан вопрос: откуда все началось? А все началось с потерей контроля государства над “Банка де Економий” летом 13-го года. Все депутаты недоуменно говорили: как такое могло произойти? Да элементарно – правительственное Агентство публичной собственности проголосовало за проведение дополнительной эмиссии, черным по белому написав: „без участия государства”, все! И эта девочка, которую мы вызвали на слушание, помните, Александр, я ей говорю: вы понимаете, какое письмо вы подписали? А там было: din numele statului, от имени государства вы отдаете государственный пакет, государственное имущество!

Возникает вопрос: есть уголовная статья? Акционер имеет право подать на исполнительный орган за финансовые ущербы? – Имеет. Почему Правительство не подало в суд все эти годы? Государство потеряло, значительный ущерб был нанесен государству, – почему не было уголовного дела все это время? Почему Правительство не подало? Элементарно: подайте

иск и начинайте расследование! Можно было раскрутить все. Есть живые конкретные кредитные работники, которые выписывали, подписывали эти договоры, нажимали на кнопки, деньги уходили. Можно было это сделать, но это сделано не было!

Сейчас новая комиссия... новая комиссия...

Есть дополнительные вещи, есть нюансы, которых мы тогда не знали.

В конце марта 15-го года Артур Ефремов решил со мной сделать одну передачу. Час говорили об этом, и в конце он говорит: Владимир Иванович, назовите виновных. Я говорю: а давайте так – вы называете фамилии, а я буду говорить: виновен – невиновен.

Он говорит: Дрэгуцану. – Виновен. Шор. – Виновен. Филат. – Виновен. Еще кто-то. – Виновен. Плахотнюк. – Не знаю. Говорит: о, он за Плахотнюка!

Да нет, просто в той ситуации имя Плахотнюка не говорили. Не было ни одного человека, который бы назвал его участие, а сейчас есть. Сейчас у нас есть конкретные заявления, и много персон говорили, и в докладе на 40-й странице четко написано: „La începutul lunii noiembrie 14-го года, la Reședința de Stat a avut loc o ședință într-un cerc restrâns de persoane: Nicolae Timofti, Iurie Leancă (/w/Iurie_Leanc%C4%83), Igor Corman, Vlad Plahotniuc (/w/Vlad_Plahotniuc), Vlad Filat, Dorin Drăguțanu”.

Ну понятно, Тимофти – президент, Юрие Лянкэ – премьер, Игорь Корман – спикер Парламента, Дорин Дрэгуцану – президент Национального банка.

А Влад Плахотнюк и Влад Филат что там делают? Они не имели никакой государственной должности. Вот они – те, которые курировали эту схему! Это в начале ноября они оттачивали до нюансов все, что потом произошло.

Потом Дрэгуцану обратился в Национальный комитет по финансовой стабильности: „Разрешите, пожалуйста, мне выдать кредит”.

Что значит “разрешите”? – Реши проблему! Это твоя ответственность. Ты видишь проблему в банке – так реши ее!

Решили – выдать госгарантию.

Но надо же поменять законы.

Плахотнюк направляет в командировку господина Канду, министра экономики, в июле месяце 14-го года для того, чтобы он обеспечил законодательное прикрытие этой схемы. Именно Канду.

И у нас есть в протоколах: многие люди говорили, что именно он настаивал на внесении изменений в законодательство. Эти изменения были внесены 28 сентября, без этих изменений эта схема бы не закрылась. Видите, как все просто? Были внесены изменения в Закон о Национальном банке, в Закон о финансовых учреждениях и в Закон о государственном долге, рекредитовании и госгарантиях. Все, нормально – это было.

Национальный комитет по финансовой стабильности принимает решение рекомендовать в случае возникновения дырки... – заметьте, 7 ноября. Дырка возникает 25–26 ноября, но они уже знают!

13 ноября Правительство принимает секретное решение о том, что в случае, если что-то будет не так, тогда Национальный банк под государственную гарантию выдаст эти кредиты... кредитную линию этим банкам – было принято решение 9,5 миллиарда.

И все говорили о том, что нужно защитить физических лиц. Но, уважаемые, во всех трех банках депозиты физических лиц были 6 миллиардов. Первоначально была выдана кредитная линия 9,5 миллиарда, 30 марта – еще 4 с чем-то миллиарда. Повторяю, физические лица были всего лишь 6 миллиардов. То есть ситуация... Это объяснение.

И Канду зря ушел, он бы ответил. Он нам на комиссии говорил: мы защищали депозиты физических лиц. Факт – пожалуйста, на! Он ушел от ответа.

Так, бенефициары.

Мы ждали, да. Зачем Кролл? Для того, чтобы увидеть те названия, которые там опубликованы? Что Кролл их взял в казначействе США или в Европейском ЦБ? Он все это взял здесь, внутри страны. Не надо было. Можно было без Кролла. Но Кролл заказал Национальный банк, чтобы защитить себя, чтобы перевести стрелки – это не мы, это Кролл!

Так вот, бенефициары. Я четко разделяю: бенефициар – это не тот человек, который получил просто деньги. Деньги получали многие. Бенефициар – это тот, который разрабатывал схему ради получения денег. А их уже меньше.

Тут названы бенефициары: Филат, и Шор, и Плахотнюк.

И здесь, уважаемые, я четко разделяю: финансовый бенефициар – и политический бенефициар. Финансовые бенефициары: Шор как исполнитель и бенефициар финансовый и Филат, и политический бенефициар – это Плахотнюк. Главная его задача – с девятого года по 14-й год, по 15-й год он всегда оглядывался на Филата. Потому что выборы девятого года по сути выиграл Филат, десятого года – по сути выиграл Филат, 14-й год – выиграл Филат. Он формировал Правительство, и он мешал Плахотнюку, его надо было убрать, и он его подставил в эту схему, и он решил ее. На все выборы Плахотнюк доставал деньги из своих фирм. После того, как он убрал Филата, он доставал деньги из государственного бюджета.

Все эти дороги, “скорые помощи” – и так далее преподносились как подарки Демократической партии. На самом деле это были деньги из государственного бюджета, а не Плахотнюка. Плахотнюк решил свою проблему – он стал единственным правителем Молдовы! Вот его главная цель была в этой схеме. Это мое мнение. Поэтому в принципе все понятно. Это

хорошо продуманная схема, она работала и институционально готовилась, и законодательно готовилась, и финансово готовилась.

В 12–13-м году Национальный банк Молдовы купил 600 миллионов долларов, он влил в экономику огромную массу леев. Без этой леевой ликвидности невозможно, чтобы 18 февраля курс доллара был 21 лей за доллар.

А вы знаете, сколько они наварились? Господин Председатель знает, что нам докладывали.

Уже после введения спецуправления – много вопросов. Де-факто решение какое? Спецуправление вводилось 27-го ноября в 20:30 де-юре, де-факто оно ввелось 28-го в 14 часов.

Ночью расчетный центр гнал платежки. Что он делал, куда он гнал эти деньги? За счет чего он гнал эти деньги?

Уже в декабре, в январе, в феврале, при нулевых остатках на счетах БЕМа, “Banca Socială” и так далее, этим банкам наличными выдавалось до 10 миллионов в день, и они играли на валютном рынке, они зарабатывали миллионы, миллионы! Доходность – 150 процентов в валюте!

Да, я согласен, нужно расследование того, что произошло при спецуправлении, при спецуправлении, которое вводилось государственным банком. Это сложно, и это сложно. ..., как говорил поэт: „Все это было бы смешно, когда не было так грустно”.

Виноваты: все государство, все государственные чиновники, руководители, я имею в виду – все! Государство захвачено.

Я не хочу обвинять евроинтеграцию и тем более Евросоюз, но многие еврокомиссары и представители западной администрации и США хлопали по плечу и говорили: нормально, верной дорогой идете, товарищи! И получилось у этих людей чувство безнаказанности, безответственности за то, что происходит в стране.

И это надо ломать, ломать – жестко и однозначно.

Спасибо.

И извините.

Denis Ulanov

Fracțiunea Partidului “Șor”

Первое, что хотел бы сказать, уважаемые коллеги: некоторое время назад госпожа Председатель обратилась к правоохранительным органам по поводу того, что ее семья была затронута выступлением депутата Таубер, с целью дать правовую оценку этим высказываниям.

Я хотел бы также обратиться к правоохранительным органам и попросить дать правовую оценку законности высказывания господина Слусаря о том, что все депутаты и фракция партии Шор являются криминальной организованной группой.

Теперь по существу.

Господин Головатюк, вы прекрасный специалист в своей области. И вы не можете не понимать ту реальность и не знать ту реальность, которая произошла в ноябре 2014 года как результат как минимум десятилетнего воровства из “Банка де Економий”.

И очень обидно слышать от вас, как от специалиста, что не имеют никакого значения накопленные невозвращенные кредиты, абсолютно нулевой уровень ликвидности в “Банка де Економий” как минимум за год до того, что произошло. И вы прекрасно знаете, каким образом сохранялась лицензия в “Банка де Економий” в конце каждого месяца, вы не можете этого не знать. Вопрос состоит в том: что на самом деле произошло? И этот вопрос стоял перед вашей комиссией, господин Слусарь, который ушел. Чем ваша позиция уйти из зала отличается от позиции Демократической партии, которую вы обвиняли в том, что они уходят от диалога? – Да ничем.

Так долго ожидаемый рапорт парламентской комиссии – это всего лишь кумулятивные журналистские расследования, которые собраны. За эти шесть лет было очень много намного более правильной и качественной информации, которая могла быть проанализирована и представлена в виде рапорта нам сегодня.

Очень жаль, что ваша политическая мотивация, а у некоторых и неправильная ориентация, страх и зависимость не позволяют вам сказать всю ту истину, которая на самом деле была, определить картину и выявить всех виновников.

У нас двойственное впечатление от этого рапорта. С одной стороны, это работа, действительно. Спасибо, что вы поработали в защиту Илана Шора и впервые доказали, что когда он пришел в Банка де Економий, в руководство банка, председателем совета весной 2014 года, банк был банкротом. Вы это написали в рапорте.

Вы написали, что он не являлся бенефициаром, главным виновником, и т. д., и т.д. Он не нуждается в вашей помощи, способен защитить себя сам. У народа и у нас у всех были другие ожидания к этому рапорту, и эти ожидания не оправдались. От вас ждали не общих фраз, напоминаний, кто был премьер-министром, кто был президентом Нацбанка, от вас ждали правду. В рапорте нет масштабного и глобального подхода к тем событиям, которые произошли, рапорт не дает ответы на вопросы. Вы спешите, вам нужно быстрее закопать это дело, начать репрессии против оппонентов.

Мне как представителю фракции отказали в участии в комиссии. Чем я мог вам помешать? В том, что вы при этом обвиняли лидера партии в том, что он главный виновник, организатор и бенефициар. О каком доверии к вашему рапорту можно говорить?

Рапорт должен был быть абсолютно другим, абсолютно, значительно ближе к той реальности. Например, почему вы не дали ответ: зачем нужно было вводить внешнее управление, публично объявлять банки банкротами за два дня до парламентских выборов в ноябре 14-го года? Кому это было выгодно? Кто дал правовой анализ? Почему нельзя было сохранить работу банка, тем более что он был возвращен 27 ноября 14-го года решением Высшей судебной палаты под контроль государства? Что мешало работать банкам... дальше при той господомощи, которая была предоставлена? Где ответы? Это главные вопросы, на которые господин Слусарь, ушедший из зала, ответов не дал.

Стоило комиссии взглянуть немножко шире на те вопросы, которые возникают от 11-го года и ранее, – сразу появились довольно интересные факты. Комиссия почему-то не пошла дальше, например, в начало двухтысячных годов. Сейчас на трибуну после меня точно выйдет один гражданин и будет от имени народа долго размахивать руками и говорить, что адвокат Шора пытается защитить мошенников и воров. Хотелось бы этому гражданину предложить прежде всего не считать народ идиотами и свою наивную, дешевую демагогию приберечь для самоутверждения на заседании своей фракции.

А если этот гражданин действительно ничего не понимает, то можно напомнить, как воруются деньги из банков, – через большие и маленькие кредиты, и миллиард состоит именно из этого – из кредитов, которые не возвращаются.

Проблемы в Банка де Економий начались в двухтысячном, еще тогда, когда господин Додон был министром экономики и в его прямую обязанность входил контроль за банком и за деятельностью госпредставителя в этом банке. В тот период, именно в тот период были заложены основы того, что произошло в 2014 году.

Каким образом... давайте, давайте! Например, нет таких ответов на вопросы: какие кредиты были выданы в тот период времени, послужившие первой основой для ликвидации банка? Каким был кредитный портфель, какова была ликвидность банка?

Вы улыбаетесь, но вы должны понимать эти экономические категории, если вы претендуете на работу в комиссии. Где, например, кредиты, выданные Цопе для приватизации “Air Moldova”, не возвращены до сих пор? – Это часть миллиарда. Где, например, ставший знаменитым уже кредит супруга госпожи Гречаной, – тоже невозвращенная часть миллиарда!

В рапорте нет реального анализа периода, когда банк возглавлял Гачкевич с огромной цифрой порядка 3 миллиардов невозвращенных кредитов. А почему вы игнорируете выводы рапорта МВФ 2012 года, господин Слусарь, который говорил, что банк банкрот?!

В рапорте нет информации о мошеннических схемах, многих схемах. Например, мошенническая схема госпредприятия “Servicii Transport Auto”, которая вывела огромные деньги. Это 2005 год! Или предприятие “Sanin”, которое должно быть на слуху у некоторых присутствующих здесь товарищей, и у кого-то сейчас запотееют ладошки. Мне не хватит времени все

перечислять.

Было бы интересно проследить за взаимосвязями между некоторыми нашими коллегами и офшорными компаниями в том, как они создавали свой первоначальный капитал и потом его отмыли. Вы не поспешили с законом о деофшоризации, все успели все сделать?

Понятно, что участие в коалиции дает индульгенцию, индульгенцию на неприкасаемость. Вот так господин Слусарь должен был и сказать: перед комиссией равны не все, может быть, кто-то правее, может быть, кто-то левее.

Спасибо той комиссии, которая сказала ту правду – частичную – которая есть. И то, что говорил Илан Шор еще в 15-м году, что банк был банкротом еще...

Мы поддерживаем объективное расследование, которого нет. Именно поэтому мы не будем голосовать за этот рапорт. Не потому, что мы против расследования, не потому, что мы не хотим узнать правду, а потому, что в этом рапорте нет правды, этот документ является политическим документом, сведением политических счетов. А тем более – его рассмотрение накануне выборов, когда мы вчера на Бюро предлагали отложить, пригласить лиц, которые вовлечены в этот рапорт, пригласить лиц, которые указаны как участники, организаторы – многие из них в стране.

Почему нельзя было подойти к рассмотрению рапорта, которого ждет вся страна, цивилизованно, нормально и не ограничивать это: нет, нет, регламент, полчаса, час?! Вам нужно это сделать к выборам – вы это сделали, но вы сделали это очень непрофессионально.

Мы оставляем за собой право дать свой альтернативный отчет, в том числе много вопросов, которые в рапорте не были отражены. И понятно, что дождемся следующей комиссии, а ту правду и следы всех скрыть невозможно.

Спасибо.

Octavian Țicu
deputat neafiliat

“ Bună ziua. Vă salut pe toți.

Înainte de a face cunoscute obiecțiile și criticile față de lucrurile care s-au spus aici și, în primul rând, față de acest raport al comisiei, vreau, totuși, să felicit comisia în integritate, pentru că parțial, într-adevăr, s-au spus lucruri care nu s-au mai spus, iar Platforma DA (/w/Platforma_Demnitare_%C8%99i_Adev%C4%83r) și-a făcut din această cauză o motivație importantă și pentru această continuitate merită să fie felicitată.

Dar, în rest, vreau să vă spun că este un circ de prost gust și eu am să explic câteva lucruri global, ca să ne așezăm să vedem ce s-a întâmplat de fapt.

Pe data de 8 iunie în această sală pe întuneric, fără lumină și fără muzică, s-a jucat o “nuntă”. Pentru că băieții din dreapta, din față nu prea au vrut “nunta” asta, dar în fine mirele a fost bucuros, Partidul Socialiștilor (/w/Partidul_Sociali%C8%99tilor_din_Republica_Moldova) s-au bucurat, mai puțin mireasa, care nu prea a vrut “nunta” asta, dar nu contează, că nașii și părinții au decis altfel.

Am participat și eu la “nunta” asta și am fost de acord că “nunta” asta trebuie, pentru că trebuia de dat jos acest regim, dar conveniențele noastre au fost temporare, semnate într-un acord (/w/%C3%8En%C8%9Belegerea_politic%C4%83_temporar%C4%83_%C3%AEntre_ACUM_%C8%99i_PSRM) care n-a fost îndeplinit.

După o anumită perioadă, mirilor le-a plăcut această “nuntă”, această relație și au continuat mai departe și din această familie s-au născut monștri. Monștri s-au născut la CNA, că Flocea a fost numit, omul lui Dodon, monștri s-au născut la Curtea Constituțională, că membrul Partidului Socialiștilor (/w/Vladimir_%C8%9Aurcan) s-a făcut Președinte.

În cele din urmă s-a ajuns și la această Comisie, și la multe alte Comisii care, de fapt, sunt o ipocrizie și o chestiune fariseică, pentru că, de fapt, nu descoperă întreaga complexitate a lucrurilor care s-au petrecut, pentru că, prin acest mariaj de conveniență, Partidul Socialiștilor a dorit să ascundă în spatele Blocului ACUM (/w/Blocul_electoral_%E2%80%9CACUM_Platforma_DA_%C8%99i_PAS%E2%80%9D_la_alegerile_parlamentare_din_2019) păcatele de până la 2011, așa cum spune domnul Ulanov (/w/Denis_Ulanov) și cum există dovezi de implicare a familiei Greceanii (/w/Zinaida_Grecean%C3%AEi) și a lui Igor Dodon (/w/Igor_Dodon) anterioare.

Și apropo, vreau să vă întreb, stimați colegi de la ACUM: dar unde a dispărut Igor Dodon din “troica” pe care noi am manipulat-o în campania electorală? Uzurparea puterii în stat a fost Plahotniuc, Dodon, Șor (/w/Ilan_%C8%98or), iar binomul a fost cauza pentru care am luptat în... Unde-i Dodon?

Eu vă propun o alternativă constructivă pentru a scăpa din această capcană în care v-ați pomenit. Eu vă propun să mergem cu semnarea acestei Comisii pentru investigarea acțiunilor de trădare de Patrie din partea lui Igor Dodon și să terminăm acest circ.

Ați convenit în data de 21 februarie foarte explicit că nu veți semna (/w/Declara%C8%9Biile_ACUM_%C3%AEn_perioada_alegerilor_parlamentare_din_2019#21_feb_2019) acord cu Partidul Socialiștilor, ați spus foarte clar că responsabil de uzurparea puterii în stat este Plahotniuc, Dodon și Șor.

Asta nu are nici o însemnătate. Important este acum să investigăm într-o lună de zile.

Trec aceste alegeri și vă spun tot traseul care v-ar salva din această groapă în care sunteți împreună cu socialiștii. Semnăm instituirea acestei Comisii. După care, în 30 de zile, dizolvăm Parlamentul (/w/Parlamentul_Republicii_Moldova_de_legislatura_a_X-a) și-l trimitem pe Igor Dodon în justiție.

Guvernul Maia Sandu (/w/Guvernul_Maia_Sandu) rămâne până la exercitarea funcțiilor până la alegerile noi repetate pe care noi trebuie să le avem cât de curând și să avem un Parlament liber și corect cu traseu proeuropean.

Asta este ceea ce-ați promis în campania electorală și asta trebuie să respectați.

Igor Munteanu

Fracțiunea “ACUM Platforma DA”

“ Stimați colegi,

Astăzi, cu prezentarea acestui raport, noi aducem un răspuns pe care îl așteaptă toți cetățenii acestei țări.

Cred că nu există nici un partid sau nicio fracțiune parlamentară, sau nici un grup de deputați care să nu fie de acord cu afirmația pe care a făcut-o domnul Alexandru Slusari că această Comisie a identificat un complot împotriva statului și cetățenilor săi, pentru că acest complot împotriva statului a fost foarte bine gândit, a fost conceput în favoarea unui grup infracțional și a fost executat de către oameni care primeau salarii din partea statului.

Acest complot pornește de la 3 importante elemente. Primul element a fost diversiunea și manipularea. Vreau să menționez că... în 2014, în momentul în care s-a început implementarea acestei diversiuni, existau 3 milioane de conturi bancare în cele 3 bănci care au fost fraudate. 95% din aceste conturi erau depozite până la 6 mii de lei. În total – 300 de milioane de lei.

Cu un minimum de efort, Fondul de garantare a depozitelor putea să acopere această necesitate de asigurare a depozitelor fără nici un fel de alte garanții din partea Guvernului, dacă ar fi fost dorință. Dar dorința grupului infracțional care a pus în aplicare această schemă era... avea un apetit mult mai mare.

Era obligația statului să restituie acestora celor 95% în valoare de 300 de milioane de lei bani în condițiile identificării unei crize. Din 5% de conturi rămase însă, circa 4,5% erau oameni cu depozite până la 100 de mii de lei, în total 2 miliarde de lei. Doar 0,5% din cei care aveau depozite în cele 3 bănci fraudate aveau bani în sumă de 4,5 miliarde de lei.

În acest caz, se cerea o investigare și o justificare individuală a oricăror răspunderi în fața statului. Nu a existat nici un efort în această privință. Nu exista nici o justificare să garanteze statul restituirea acestor bani. Iar restul de 6 miliarde de lei s-au dat în general agenților economici care țineau conturi corporative în cele 3 bănci fraudate.

Statul nu era obligat cu nimic să le întoarcă acestora banii. Și evident că acest lucru s-a întâmplat printr-o operațiune pe care noi am văzut-o în mai multe rânduri prin asumarea de responsabilitate. De fapt, a fost o crimă organizată de preluare a banilor statului printr-o operațiune care s-a făcut în favoarea unui grup infracțional. În acest fel s-a evitat mecanismul de supraveghere parlamentară și acest lucru noi l-am văzut în mai multe rânduri.

Al doilea lucru trebuie să vorbim despre complicitatea instituțiilor în această fraudă de proporții mari.

Raportul Comisiei de anchetă parlamentară trebuie să evalueze prestația instituțiilor în această fraudă a secolului, pentru că noi vorbim despre oameni, adică oficiali care au fost implicați, dar noi nu vorbim despre instituții. Care-i lecția învățată de aceste instituții?

De ce nu a existat supravegherea Băncii Naționale asupra acestui proces? Pentru că Banca Națională era capturată.

Care a fost rolul ARBI-ului? Să știți evident că ARBI a fost instalat cu întârziere de 2 ani de zile, pentru că nimeni nu avea interesul ca ARBI să înceapă a funcționa. Dar care sunt rezultatele acestei Agenții pentru Recuperarea Banilor Infracționali? Niciunul.

De ce s-a târăgănat instituirea ARBI tocmai 2 ani de zile? Care-i motivul: poate legislației imperfecte sau poate oficialii unor instituții au lucrat în numele buncherului, evident?

Fiecare din instituțiile implicate trebuie să fie responsabilizată, iar factorii de decizie de la vremea respectivă trebuie să fie interogați și lustrați, pentru că concluzia la care noi vom ajunge cu acest raport este că trebuie să ajungem și la o lustrație a oficialilor implicați în această fraudă.

Al treilea element pe care eu... am tras o concluzie pe marginea acestui raport este șocul economic pe care l-a provocat fraudă bancară.

În 2014, băncile comerciale din Republica Moldova ofereau anual 51,6 miliarde de lei sub formă de credite agenților economici. După 5 ani de zile, abia astăzi, anul ăsta, ajungem la 51 de miliarde, dar valoarea nominală a acestor credite este cu 50% mai mică. Respectiv, băncile nu lucrează pentru economie, băncile lucrează pentru ca să mențină depozitele care au fost puse în ultima vreme de către agenții economici, pentru că nimeni nu se mai împrumută de la bănci. Asta este șocul fraudei bancare, nu doar faptul efectiv de furt al banilor din rezervele Băncii Naționale.

Susținerea finanțării externe. În 2014, noi avem 3,7% din produsul intern brut din asistență externă. Noi am pierdut orice fel de asistență externă ca urmare a fraudei bancare.

Leul s-a depreciat cu 20% din valoarea pe care o avea în anul 2014.

În februarie 2015, speculațiile valutare au adus prejudicii directe de un miliard de lei cetățenilor din Republica Moldova, iar indirecte noi le estimăm la circa 5 miliarde de lei, în afară de banii care au fost scoși din bănci.

Valul fraudei bancare a blocat, de fapt, activitatea de creditare. Agenții economici nu mai vor să-și ia credite de la bănci, se tem să investească și preferă să-și țină banii mai degrabă în depozite pe termen scurt. În acest moment avem 63 de miliarde de lei închise în bănci. Avem un surplus de 21 miliarde de lei pe termen scurt, pe care băncile nu-l pot folosi, pentru că sunt pe termen scurt.

BNM-ul, în rezultatul acestei fraude bancare de proporții, a inițiat o politică agresivă de sterilizare a banilor.

Noi pierdem anual 700 de milioane de lei pentru sterilizarea banilor care sunt deținuți în bănci. Asta este efectul prăbușirii economiei naționale provocate de un grup infracțional care a stat la baza acestei fraude.

Cetățenii trebuie să știe “eroii” și în același timp trebuie să înțeleagă că instituțiile care au fost implicate în această schemă trebuie, de asemenea, să fie lustrate.

Concluziile la care trebuie să ajungem sunt trei. Ancheta nu poate să se încheie doar cu un raport prezentat și adoptat printr-o hotărâre de Parlament, Parlamentul are responsabilitatea să asigure executarea legilor, inclusiv tragerea la răspundere a vinovaților implicați în această schemă.

Avem 197 cauze penale deschise, dar noi nu suntem siguri că ele vor fi duse până la capăt, avem 3 miliarde de lei sechestru, sunt sechestrare aplicate, pe care nu suntem siguri că acești bani se vor întoarce.

Lustrația sistemului judecătoresc trebuie să înceapă cu lustrația sistemului de administrație de stat, care a fost implicată în această schemă. Este clar că noi trebuie să pornim cu confiscarea averilor celor care au fost implicați în fraudă bancară. La 30.08.2019 erau raportate 2,33 miliarde de lei – încasări bănești de la băncile care au fost retrase licențele. Respectiv, suma de bani care a fost restituită din conturile transferate în străinătate este zero. Deci, practic, sunt anumite instituții ale statului care manipulează cu această cifră de restituire a banilor furați, în realitate nu avem nici un fel de bani restituiți din străinătate.

În sfârșit, aș vrea să spun că pe lângă aprecierile pe care noi le avem față de membrii Comisiei de anchetă parlamentară, față de domnul Alexandru Slusari pentru președinția pe care a exercitat-o la elaborarea acestui raport, trebuie să aducem aprecieri tuturor oamenilor curajoși care au ieșit în stradă în anul 2015, cei care au demascat crimele legate de fraudă bancară în 2015, cei care au cerut investigație internațională și au făcut conexiunea între fraudă bancară și "Laundromatul" rusesc, aș menționa inclusiv numele lui Andrei Năstase (/w/Andrei_N%C4%83stase), care a fost printre acei politicieni care au cerut investigație internațională și au cerut curățarea sistemului administrativ de oamenii care au fost implicați în aceste afaceri ale buncherului. Fără îndoială că atunci nu au fost auziți, ei trebuie să fie auziți astăzi și timpul le va face dreptate.

Mulțumesc.

Vlad Batrîncea

Fracțiunea Partidului Socialiștilor din Republica Moldova

“ Vă mulțumesc, doamnă Președinte.

Ну давайте вначале о два плюс два. Невозвращенные кредиты, гражданин Уланов, невозможно увести в оффшор. На разные фирмы-однодневки типа “Фортуны” и других эсэрэлков с капиталом 5 400 леев, которые наверняка вы представляли в процессе регистрации. Вы ведь юридически обосновывали эти схемы, исходя из вашего уровня подготовки, как вы претендуете, профессионализма, я думаю, что действительно вас надо было использовать в этой комиссии, но только не в качестве ее члена, а в качестве человека, который участвовал и очень хорошо знает природу всех этих схем.

То, что вы пытаетесь обмануть общественное мнение и говорить о невозвратных кредитах... Невозвратные кредиты – это отдельная история, я думаю, что лучше, чем Головатюк, это никто не сформулировал. И та часть денег, которой говорил Филип в ООН, о том, что начали возврат, – это деньги, которые начали возвращать с юридических лиц, которые отвечают своими капиталами и активами.

Но вы обманываете общественное мнение привычно в чем? Что миллиарды вывели за один месяц, зимой 2014 года. Если этих денег не было на счетах, что же тогда перечисляли в оффшоры – 14 миллиардов леев, которые потом, при соучастии Демократической партии, покрыли секретными распоряжениями Правительства, из средств Нацбанка, а потом перевели в публичный долг? И эти 14 миллиардов леев превратились в 25 миллиардов леев, которые будет возвращать Молдова! Вот так вы обокрали граждан. Более того, вам это показалось мало, вы начали играть на валюте, потому что выводить-то деньги из страны нужно было в валюте.

Лей обесценился, грохнулся, и цены поползли вверх, цены и услуги выросли в два раза, и каждый пенсионер стал покупать меньше в два раза продуктов и услуг на свою пенсию, то есть вы обокрали каждого пенсионера. А сегодня вы рассказываете пенсионерам... – мы же следим... *Știți ce vorbesc ei pensionarilor? Că socialiștii, ACUM, Guvernul, doamna Greceanii nu au dorit să majoreze pensia cu 15%. Iată cât de eroi suntem.*

Și eu întreb pensionarii... Я спрашиваю: откуда вы берете эту информацию? Где мы отказались в Парламенте повышать пенсии? Мы проголосовали индексацию пенсии два раза в год, мы ищем деньги. Они говорят: на телевидении сказали. Я говорю: что за телевидение? Ну как, центральное телевидение.

Вы обокрали каждого пенсионера через обесценивание лея, и вы обокрали второй раз пенсионеров тогда, когда поставили в публичный долг. И сегодня, действительно, мы ищем деньги, которые трудно найти, на повышение пенсий и социальные программы, потому что вы загнали в долги это государство и публичный бюджет.

Вам показалось мало, вывели миллиарды из банков на эсэрэлки – оффшорные однодневки и вы начали зарабатывать миллиарды на валюте – тоже показалось мало. Деньги за “Air Moldova” принесли в сумке – об этом говорил председатель Комиссии по приватизации Мунтяну, а кто носил деньги сумками?

Вам показалось мало, что вы забрали “Air Moldova” за три копейки, вы решили, что вы должны стать не только владельцами банков, но и аэропорта, – забрали государственный аэропорт! Мало – надо забрать автовокзалы! Мало – забрали всю профсоюзную собственность! Отели за три копейки забрали, гостиницы, и стали ребята просто мультимиллиардерами, владельцами жизни! Да, за это надо отвечать – да, передавали сумки и в Прокуратуру, поэтому эти уголовные дела мариновали. И наверняка вы, господин Уланов, хорошо знаете, почему Прокуратура не доводила дела до судов.

И наверняка... вот некоторые ваши формулировки, я себе пометил, не из этого выступления, из более ранних... я эти формулировки встречал и в ответах господина Харунжена, бывшего Генпрокурора, о том, что Шор не может быть привлечен, потому что он дал показания. Но подождите, речь идет лишь об одном эпизоде уголовного дела, а там десятки эпизодов. И не может быть человек освобожден от ответственности за то, что он по одному из эпизодов дал признания.

Здесь, в этом зале, мы читали обвинение по Филату, нам выдали показания Шора, в котором человек чистосердечно на восьми листах написал, сколько сумок он выносил и приносил Филату и другим деятелям. Но давайте это обсудим, откуда Шор брал эти сумки? Если он выносил эти сумки из банков, он должен за это отвечать? Или за то, что он написал, что он отнес сумку Филату, он полностью освобожден от ответственности? А кто он такой, что он мог позволять себе выносить деньги из государственного банка сумками и таскать их туда, куда ему заблагорассудится. Он кто – господин Бог? Он владелец этих денег? Где он работал, какой его послужной путь? Что он заработал в молдавской экономике, что он стал собственником крупнейшего государственного банка?

Вы говорите, что он неликвидный – это очередная ложь, там 70% ликвидности. Этот был самый ликвидный банк в стране.

Господин Слусарь сказал: „один из крупнейших” – нет, это крупнейший банк в стране! Кто он такой, что он стал владельцем этого банка ни за что, просто так? И потом, он сам написал, что он таскал сумками деньги из этого банка. Он получил государственный аэропорт, он получил профсоюзную собственность, он получил земли, этот человек приватизировал даже земли, которые раньше были Министерства обороны, за три копейки, и при этом человеку даже не было 30 лет.

Да, понятно, взрослые, серьезные граждане, такие как Филат, Плахотнюк, втянули в схему, потому что он финансировал компанию ЛДПМ в 14-м году – Шор из сумок, потом он финансировал компанию Демократической партии, и компания непосредственно Партии “Шор” – она финансировалась из аэропорта, который был государственным предприятием и приносил 80–90 миллионов леев прибыли государству, людям. Нет, эти деньги... и в комиссии по приватизации в которой я состоял с господином Мунтяну, другими коллегами, мы увидели трансферты из аэропорта – знаете куда? В Оргеев! На вот этот весь маскарад, на всю эту компанию и билборды по всей стране, как красиво в Оргееве. Ну, правильно, обокрасть всю страну и направить трансферты на один городок – нормально, красиво! И показать, как они построят коммунизм по всей стране. Да, колхозы и т.д.

Граждане этой страны вынуждены возвращать 25 миллиардов не из невозвратных кредитов, а из тех трансфертов, которые 14 миллиардов ушли и стали публичным долгом 25 миллиардов! И это будет возвращать каждый пенсионер, и каждого пенсионера вы обрекли на нищету. А сегодня пенсионеры нас обвиняют, что это социалисты не хотят повышать

пенсию на 15 процентов и это правительство Майи Санду не поддерживает эту инициативу.

А где инициатива? Я не видел законодательной инициативы в этом плане. Кто-то из вас помнит, чтобы была инициатива этой фракции, так называемой, о том, что мы предлагаем повысить пенсию на 15%?

Шор после этого писал очень много признательных показаний. Из-за него сидит Филат, заслуженно сидит – тут вопросов нет, потому что соучаствовал. Из-за него сидит Платон 18 лет, на основе его показаний. Но в этих показаниях он раскрывал преступные схемы, в которых он соучаствовал, – но он не отвечает.

Почему? Потому что Прокуратура, органы тоже получали сумки.

Și astăzi, dragi colegi, avem informația foarte exactă că s-a pornit, în sfârșit, investigație penală pe marginea miliardelor furate.

Și există opunere a unor procurori din sistem care astăzi încearcă să saboteze acțiunile conducerii Procuraturii Generale, de aceea că organul de investigație penală este în teritorii, în procuraturi specializate, în procuraturi municipale, raionale. Procuratura Generală nu are asemenea instrumente.

Și există și astăzi blocaj. De ce? Că încolo s-au dus geți, că acolo tot s-a plătit. Și astăzi colegii râd de noi și spun că: „Dar nimic nu s-a furat”. Asta este... nu știu altcineva, Șor a stat la bază la mai multe aresturi, că el a fost folosit de către Partidul Democrat (/w/Partidul_Democrat_din_Moldova).

Dar astăzi ei încearcă să-i murdărească absolut pe toți.

Видите, какая у вас тактика? Вы хотите замазать грязью всех, и вы уже не первый раз лжете за Гречаную. Это абсолютно достойный человек, который в жизни не тронул бы копейку публичных денег. Но вы ее оболгали публично. Раз.

И второе. Вы утверждаете, что... и опять же вот те пенсионеры, которые мне сказали, что мы не хотим, такие плохие, повышать пенсии, они говорят, что миллиард ukrала Гречаная.

Информаторы-дезинформаторы с центральным телевидением... Оказывается, миллиард выводит не Шор в ноябре 14-го года, а это вот, оказывается, совершенно другие люди.

Я не могу убедить госпожу Гречаную, что надо подать на это в суд. Но эти люди абсолютно должны отвечать... Мало того, что за содействие, но и за клевету есть тоже статья Уголовного кодекса!

К сожалению, да, у нас сегодня органы Прокуратуры, юстиции еще слабые, но сколько веревочке не виться, в любом случае придется отвечать всем – но по факту конкретного участия в конкретных мероприятиях! Нас не интересует кого-то втянуть в какую-то схему и кого-то дополнительно наказать, мы просто хотим, чтоб на основании вот этой информации, которая публичная... Нам не нужен был Кролл. Идея с Кроллом – я чуть поправлю здесь господина Головатюка – не только обелить Нацбанк, но идея с Кроллом была в том, чтобы выиграть несколько лет и дать возможность Харунжену засекретить материалы и фамилии. И за этот Кролл, опять же, за два Кролла, люди заплатили десятки миллионов леев. Эти деньги могли пойти на пенсии! За украденные миллиарды мы могли капитально отремонтировать абсолютно все национальные трассы – более тысячи километров автобана, мы могли поднять зарплаты и пенсии людям минимум в два с половиной раза, и мы бы жили в нормальном обществе с нормальными доходами, и мы бы побороли нищету.

Но эти миллиарды – они обслуживали определенные партии, кланы, и они были потрачены на то, чтобы кто-то попал в Парламент сегодня и держал нам здесь лекции, еще и таким тоном... морализаторским, как будто этот человек каким-то образом является моральным авторитетом в чем-то.

А в чем вы являетесь моральным авторитетом – то, что вы защищали криминальный синдикат и до сих пор его отмываете? Или вы пытаетесь нам тут в Парламенте рассказывать о том, что миллиарды не выводили в офшоры и это все непонятно кто когда-то не вернул в кредит?

Colleги, мы...

Asta este problema noastră.

Și ultimul meu mesaj pentru colegul Țicu (/w/Octavian_%C8%9A%C3%AEcu). Să dizolvăm Parlamentul, da, ca să nu ducem până la capăt ceea ce am început să facem cu miliardele, cu privatizările.

Dizolvarea Parlamentului presupune ce? Că oamenii pierd ultima speranță... cu miliardele, Aeroportul și restul crimelor va fi odată dreptate. Voi acest... ați spus că acesta este un plan.

Dar de cine este pregătit acest plan? Nu cumva de acela care vrea să-l întoarcă pe Plahotniuc înapoi, acesta este planul?

N-o să permitem să fie realizat acest plan.

Dacă dumneavoastră pretindeți că sunteți pilonul moralității, uitați-vă la lista consilierilor municipali (/w/Municipiul_Chi%C8%99in%C4%83u#Consiliul_municipal_Chi.C8.99in.C4.83u)... vedem persoane notorii: Topală, Dîrda și alți domni care cândva au făcut parte din mai multe scheme.

Așa că, haideți să nu chemați la dizolvarea Parlamentului.

Da, nu este simplu, dar noi avem acest acord.

Dacă dumneavoastră nu ați semnat acest acord, asta nu înseamnă că el nu este funcțional.

Și vom face tot posibilul ca acest Parlament, această legislatură să ducă până la bun sfârșit aceste Comisii de anchetă și alte sarcini pe care noi le-am semnat.

Vă mulțumesc.
Numai bine.

Mihai Popșoi

Fracțiunea "Partidul Acțiune și Solidaritate, Blocul ACUM"

“ Stimați colegi,

Mă încearcă niște sentimente contradictorii. Pe de o parte, am o deosebită satisfacție că, fie și în cel de-al 12-lea ceas, cetățenii vor avea o imagine comprehensivă a ceea ce noi până acum am numit și din păcate vom numi în continuare furtul miliardului, o pată neagră pe imaginea Republicii Moldova.

Grăție colegilor domnului Slusari și colegilor din Comisie, cetățenii vor avea un raport unde cu lux de amănunte este descris cine a făcut, cum a făcut, cine poartă responsabilitatea.

Dar în același timp, e foarte trist că țara, cetățenii au rămas fără acești bani, fără bani publici.

Cu acei bani, cu un miliard de dolari, se putea construi o autostradă de la nord la sud și de la est la vest, se putea înlocui transportul public atât în capitală, cât și într-o serie întreagă de alte localități. Se puteau majora, dubla chiar, indemnizațiile sociale, se puteau crește salarii, se puteau construi școli, grădinițe și spitale.

Însă, din păcate, acești bani au rămas în buzunarele lui Șor, ale lui Filat și, desigur, ale lui Plahotniuc. Plahotniuc, care nu a avut curajul și a fugit în țări calde, lăsându-i pe alții să dea răspuns justiției.

La fel și domnul Șor. Dar cinismul în toată această situație este cum Partidul Democrat, pe de o parte, și prietenii lor, colegii lor mai mici – Partidul "Șor" (/w/Partidul_%E2%80%9C%C8%98or%E2%80%9D) sau Partidul "Kroll", cum va fi cunoscut el în folclorul politic din Republica Moldova, au împărțit oamenilor acele pomene electorale, au oferit acele cadouri cu un cinism debordant. Or, dumneavoastră n-ați făcut decât să furați pâinea celor mai săraci oameni și să le aruncați niște fărâmituri, să luați vaca oamenilor care depind de acel lapte și să le aruncați jumătate de cană de lapte sau... și să aveți cinismul încă să pretindeți ca acești oameni să vă fie recunoscători să vă voteze, pentru că o să faceți din această țară...

Cum, ce-ați spus că o să faceți, Monaco? Dar au rămas în "одна большая" Jora de Sus... de Mijloc. Doamna Tauber (/w/Marina_Tauber) știe mai bine.

Fără canalizare, fără apă potabilă, trăim ca-n secolul XVIII.

Iar Șor, Plahotniuc, cu Mercedesuri de sute de mii de euro, cu bodyguarzi, cu numere diplomatice pe vremuri. E bine că au trecut acele vremuri.

Și va trebui să dați socoteală justiției, justiției independente pentru toate furturile, toate hoțiile. Pentru că de ce trăim acum atât de rău? Pentru că s-a furat ca-n codru, s-a furat cu impunitate. Bani transferați în off-shore-uri... Nu se mai poate. Va trebui să răspundeți și deja procesul a început. Procurorii independenți își vor face treaba.

Chiar dacă unii binevoitori doresc... această coaliție să i se termine mandatul cât mai repede, pentru ca, probabil, unii să scape basma curată. Nu se va întâmpla.

Cu fiecare zi a acestei coaliții, cei care au furat, vor răspunde în fața instanțelor. Fie că-i vorba de Șor, Plahotniuc sau alții. Toți vor răspunde.

Și dumneavoastră, doamna Tauber, va trebui să răspundeți.

Stimați colegi,

Este jenant că ne aflăm într-o situație în care nu facem decât să constatăm o realitate tristă: miliardul a dispărut, a fost furat și este extraordinar de greu să fie întors înapoi la 5 ani distanță.

Dacă se întâmpla acum 4 ani, această Comisie și Procuratura dacă-și făcea treaba, am fi avut drumuri, am fi avut autobuze noi, am fi avut școli, spitale, grădinițe, dar, din păcate, am rămas doar cu Mercedesurile lui Șor, ale lui Filat și ale lui Plahotniuc.

Dar, cel puțin, va trebui să oferiți cetățenilor și țării satisfacția de a răspunde pentru acțiunile dumneavoastră.

Și procurorii vor face acest lucru.

Noi, din partea Partidului Acțiune și Solidaritate (/w/Partidul_Ac%C8%9Biune_%C8%99i_Solidaritate), vom avea grijă să oferim toată libertatea justiției să-și ducă mandatul până la capăt și cei care au furat, să răspundă.

Iar pentru cetățeni care au fost păgubiți, vom găsi resurse.

Și cei care astăzi au plecat ca niște fricoși ordinari, care se simt cu sacii în căruță că banii i-au furat, noi vom găsi bani să creștem pensiile, să creștem salariile. Da, poate nu în măsura în care am fi putut să o facem, dacă nu ar fi existat această gaură enormă, aceea povară enormă, pe spatele tuturor cetățenilor, dar vom găsi resursele necesare. Fiți pe pace.

Și același lucru îl spunem și colegilor din Partidul Democrat, celor care au avut filtre, doar că filtrele s-au adevărit a fi bătute din start, măsluite.

Din partea Partidului Acțiune și Solidaritate, încă o dată, toată recunoștința colegilor din Comisie pentru rezultat foarte bun.

Dar mai cu seamă încurajăm procurorii să-și facă treaba cinstit, onest. Și cei care au furat, să stea la pușcărie, acolo la 13.

Referințe **Vezi și Link-uri**

1. Hotărârea Parlamentului nr. 46 din 10.06.2019 (<http://www.legis.md/cautare/rezultate/117032>) cu privire la constituirea Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare
2. Hotărârea Parlamentului nr. 143 din 17.10.2019 (<http://www.legis.md/cautare/rezultate/121135>) cu privire la Raportul Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor devalizării sistemului bancar din Republica Moldova și investigării fraudei bancare
3. Lege nr. 235 din 03.10.2016 (<http://www.legis.md/cautare/rezultate/95379>) privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015
4. Hotărâre nr. 16 din 22.02.2013 (<http://www.legis.md/cautare/rezultate/2700>) privind constituirea Comisiei de anchetă pentru examinarea modului de administrare a pachetului de acțiuni al statului deținut la “Banca de Economii” S.A. și a situației din domeniul financiar-bancar al Republicii Moldova
5. Hotărâre nr. 20 din 20.02.2015 (<http://www.legis.md/cautare/rezultate/60036>) pentru constituirea Comisiei de anchetă privind elucidarea situației de pe piața financiară și valutară a Republicii Moldova, măsurile întreprinse pentru stabilizarea cursului de schimb al leului moldovenesc în raport cu valutele internaționale și privind situația de la “Banca de Economii” S.A., B.C. “Banca Socială” S.A. și B.C. “Unibank” S.A.
6. Bring Moldova Back From the Brink (<http://www.nytimes.com/2015/08/11/opinion/bring-moldova-back-from-the-brink.html>) // Thorbjørn Jagland, New York Times, 10 august 2015 – arhivat (<https://web.archive.org/web/20190703190323/https://www.nytimes.com/2015/08/11/opinion/bring-moldova-back-from-the-brink.html>)
7. Stenograma ședinței plenare a Parlamentului Republicii Moldova din 17 octombrie 2019 (<http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=t=jMXG3ODQXVU%3d&tabid=128&mid=506&language=ro-RO>) – arhivat (https://web.archive.org/web/20200525100239if_/http://parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=t=jMXG3ODQXVU%3d&tabid=128&mid=506&language=ro-RO)

Adus de la „[http://alegeri.md/index.php?](http://alegeri.md/index.php?title=Raportul_Comisiei_de_anchetă_privind_frauda_bancară_și_devalizarea_sistemului_bancar_din_Republica_Moldova&oldid=42376)

[title=Raportul_Comisiei_de_anchetă_privind_frauda_bancară_și_devalizarea_sistemului_bancar_din_Republica_Moldova&oldid=42376](http://alegeri.md/index.php?title=Raportul_Comisiei_de_anchetă_privind_frauda_bancară_și_devalizarea_sistemului_bancar_din_Republica_Moldova&oldid=42376) ([https://alegeri.md/index.php?](https://alegeri.md/index.php?title=Raportul_Comisiei_de_anchetă_privind_frauda_bancară_și_devalizarea_sistemului_bancar_din_Republica_Moldova&oldid=42376)

[title=Raportul_Comisiei_de_anchetă_privind_frauda_bancară_și_devalizarea_sistemului_bancar_din_Republica_Moldova&oldid=42376](http://alegeri.md/index.php?title=Raportul_Comisiei_de_anchetă_privind_frauda_bancară_și_devalizarea_sistemului_bancar_din_Republica_Moldova&oldid=42376))”

Categorii

Parlamentul Republicii Moldova (/w/Categorie:Parlamentul_Republicii_Moldova)